

PAPER DETAILS

TITLE: BİR TEKKE BİYOGRAFISI: GÜLSEN-İ AZİZ

AUTHORS: Bilal Güzel

PAGES: 100-140

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4210666>

HİKMET-AKADEMİK EDEBİYAT DERGİSİ
[JOURNAL OF ACADEMIC LITERATURE]
YIL 10, SAYI 21, GÜZ 2024

Dr. Öğr. Üyesi Bilal GÜZEL

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
bilalguzel87@gmail.com
Ankara/TÜRKİYE
ORCID

**BİR TEKKE BİYOGRAFİSİ:
GÜLŞEN-İ AZİZ**

A TEKKE BIOGRAPHY: GÜLŞEN-I
AZİZ

Makale Türü: Araştırma Makalesi / Article Information: Research Article
Yükleme Tarihi / Received Date: 12.09.2024
Kabul Tarihi / Accepted Date: 14.10.2024
Yayınlanma Tarihi / Date Published: 31.10.2024

İntihal / Plagiarism

Bu makale **turnitin** programında taranmıştır.
This article was checked by **turnitin**.

Atıf/Citation

Güzel, Bilal. "Bir Tekke Biyografisi: Gülşen-i Azîz". *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal of Academic Literature]* 10/21 (Güz 2024), 100-140.

Güzel, Bilal. "A Tekke Biography: Gülşen-i Azîz". *Hikmet-Journal of Academic Literature* 10/21 (Fall 2024), 100-140.

10.28981/hikmet.1549234

Yayınlanan makalelerde Araştırma ve Yayın Etiğine riayet edilmiş; COPE (Committee on Publication Ethics)'un Editör ve Yazarlar için yayımlamış olduğu uluslararası standartlar dikkate alınmıştır.

Dr. Öğr. Üyesi Bilal GÜZEL

BİR TEKKE BİYOGRAFİSİ: GÜLŞEN-İ AZİZ

A TEKKE BIOGRAPHY: GÜLŞEN-İ AZİZ

ÖZ

Anadolu sahası Türk edebiyatında ilk biyografik eser XVI. yüzyılın ilk çeyreğinde yazılmıştır. Lâmiî Çelebi'nin Nefahatü'l-Üns ismiyle kaleme aldığı bu eser, sufi biyografilerini içerir. Daha sonra başta şuara tezkireleri, ulema biyografileri olmak üzere biyografik eserler çeşitlilik kazanır ve takip eden yüzyıllar içerisinde tematik ve bölgesel biyografik eserlerin sayısında artış gözlemlenir. Bu makalenin konusunu teşkil eden Abdülatîf Fazlî (ö.?)'nin Gülşen-i Azîz adlı çalışması tematik biyografik eser geleneğinin bir parçasıdır. Eserde, Halveti şeyhi Nureddîn Cerrâhî'ye mensup ileri gelen kişilerin tekkeleri, zaviyeleri anlatılmış ve önemli şeyhlerin biyografileri kaydedilmiştir. Gülşen-i Azîz'de tertip yöntemi olarak Cerrâhî Tekkesi merkeze alınır ve burada şeyhlik yapan önemli kişilerin biyografilerine yer verilir. Eserde on altı kişiye ait biyografi vardır. Biyografilerine yer verilen şahısların ölümleri üzerine yazılan manzum tarihler de eserde yer alır. Bu çalışma, Gülşen-i Azîz'in eldeki tek metni olan Ali Emiri Efendi Millet Kütüphanesi Şeriyeye 1099 numarada kayıtlı nüshanın çeviri yazısını ve bunun üzerinde yapılan incelemeyi içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Gülşen-i Azîz, Abdülatîf Fazlî, Cerrâhiyye, Biyografi, Sufi Biyografisi.

ABSTRACT

The first biographical work in Anatolian Turkish literature was written in the first quarter of the 16th century. This work, written by Lâmiî Çelebi under the title Nefahatü'l-Üns, includes Sufi biographies. Later on, biographical works, especially poet and scholar biographies, diversified and the number of thematic and regional biographical works increased in the following centuries. Gülşen-i Aziz, written by Abdülatîf Fazlî (d.?), which is the subject of this article, is also a part of this thematic biographical work tradition. The work includes the dervish lodges, zawiyas and biographies of important sheikhs who are the followers of the Halveti sheikh Nureddîn Jarrâhî. In Gülşen-i Azîz, Cerrâhî zawiyas are taken as the center as a method of organization and the biographies of important people who served as sheikhs in this place are included. There are biographies of sixteen people in total. The poetic dates written upon the deaths of the people whose biographies are included are also recorded. This study includes the translation of the only available copy of Gülşen-i Azîz, the copy registered in Ali Emiri Efendi Millet Library, Şeriyeye 1099, and the analysis of this translation text.

Keywords: Gülşen-i Azîz, Abdülatîf Fazlî, Cerrâhiyye, Biography, Sufi Biography.

Giriş

Türk edebiyatının ilk biyografik eserleri, XV. yüzyılda Ali Şîr Nevâyî (ö.1501) tarafından yazılan şair tezkiresi türündeki *Mecâlisü'n-Nefâ'is* ile Molla Câmî'den ilavelerle tercüme edilen sufi biyografilerinden müteşekkil *Nesâyimü'l-Mahabbbe*'dir. Anadolu sahası Türk edebiyatında yazılan ilk biyografik eser ise XVI. yüzyılın ilk çeyreğinde Lâmiî Çelebi (ö.1532)'nin Molla Câmî (ö.1492)'den ilavelerle tercüme ettiği bir sufi biyografisi olan *Fütûhu'l-Mücâhidîn* veya diğer adıyla *Nefahâtü'l-Üns*'tür. Lâmiî'nin bu eserinden bir süre sonra Sehî Bey (ö.1548-49) Anadolu sahasının ilk şair tezkiresi *Heşt-Bihîşt*'i kaleme alır. Böylece Anadolu sahasında XX. yüzyılın ortalarına kadar kesintisiz bir biçimde devam edecek olan şair tezkiresi yazma geleneği başlamış olur. Öte yandan XVI. yüzyılda yine Anadolu sahasında Taşköprü-zâde Ahmed Efendi (ö.1561) *Şakâikü'n-Nu'mâniyye*'yi kaleme alır. *Şakâikü'n-Nu'mâniyye*, ulema biyografilerini ihtiva eden ilk eserdir. Bu eserle birlikte ulema biyografisi yazmak bir geleneğe dönüşür ve XX. yüzyıla kadar adı geçen çalışmaya pek çok tercüme, telhis ve zeyil yazılır.

XVII. yüzyılla birlikte çoğalan kültürel malzeme sayesinde biyografik eserlerin sayısı belirgin bir biçimde artış kaydeder ve çeşitli konulara has tematik örnekler görülmeye başlanır. Hükümdar, şeyhülislam, vezir, kaptanıderya, resilülküttap, nakibüleşraf, darüssaade ağaları, hattat, musikişinas, tarihçi, çiçekçi gibi farklı meslek ve zümrelere mensup kişilere ait biyografilerin yanı sıra bir şehri, bölgeyi yahut tekkeyi merkeze alarak oluşturulan tematik biyografiler de kaleme alınır. Bu çalışmanın konusunu oluşturan eden *Gülşen-i Azîz*, Halvetiyye tarikatının Cerrâhiyye kolunun kurucusu Nureddîn Cerrâhî'nin ve ona intisap etmiş önemli kişilerin biyografilerini içermektedir.

Bu çalışmada *Gülşen-i Azîz*'in metni transkripsiyonlu metni hazırlanmış ve bu metin üzerinde yapılan incelemede eserin dil, üslup, imla ve içerik özellikleri hakkında tespitlere yer verilmiştir. *Gülşen-i Azîz*'in Mehmet Cemal Öztürk tarafından popüler yayını gerçekleştirilmiş fakat bu yayında eserin içeriğine dair herhangi bir bilgi verilmemiştir (2018). Mehmet Serhan Tayşi ise eseri sadece günümüz Türkçesine aktarmıştır (1997).

Abdüllatîf Fazlî

Gülşen-i Azîz'in müellifi, Abdüllatîf Fazlî b. Mehemmed Şâkir'dir. Biyografik kaynaklarda müellifle ilgili herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Mehmet Arslan, Fazlî'nin Mehmed Şâkir Efendi'nin oğlu olduğunu ve ölüm tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte 1270/1854 yılından sonra vefat

etmiş olabileceğini belirtir (2014). Arslan, Fazlî'nin bilinen tek eserinin *Gülşen-i Azîz* olduğunu söyler ve şiir yazıp yazmadığı hakkında bilgi vermez. Ancak, Fazlî'nin kaleme aldığı bir tarih manzumesini örnek olarak kaydeder (2014).

Mehmet Cemâl Öztürk ise herhangi bir kaynak göstermeden Abdüllatîf Fazlî'nin hayatı hakkında bilgi verir (2018). Öztürk'e göre Fazlî, Kavaklı Şâkir Efendi'nin büyük oğludur ve Kumrulu Şeyhi Latîf Efendi olarak bilinir. Fazlî, Fatih Camii'nde öğrenim görürken Bâb Mahkemesi kalemine girer ardından da babasından hilafet alır. Daha sonra, sırasıyla Hâceğî Tekkesi şeyhliği, Nişancı şeyhliği, Kumrulu Mescid'deki Salı Tekkesi şeyhliği görevlerini yapar ve bu tekkeyi yeniden inşa ettirir. Fazlî, 1303/1885 yılında vefat eder ve Kumrulu Tekkesi haziresinde, kendisinden önce vefat eden bilinen tek çocuğu Mehmet Rızâeddin'in kabrine defnedilir (2018, 95).

Yukarıdaki bilgiler dışında Abdüllatîf Fazlî, eseri *Gülşen-i Azîz*'de yer verdiği biyografiler içinde bazen kendisinden de bahseder. Bu bilgiler sırasıyla şu şekildedir:

Abdüllatîf Fazlî, Seyyid Mehmed Şâkir'in oğludur (vr. 2b). Babası Şâkir Efendi, Fethiye Medresesi'nde müderrislik yaparken 1197/1782-83 yılında Cerrâhî Tekkesinde şeyh olan Mehmed Moravî'ye intisap ederek seyrüsülûku, zahir ve batın ilimleri ondan öğrenir (vr. 24b). Abdüllatîf Fazlî, Mehmed Ârif Dede (ö. ?)'nin Cerrâhî şeyhi olduğu dönemde dört yaşında olmasına rağmen Cerrâhî Tekkesi'nin 1233/1817-18'deki yenilenmeden önceki hâlini hatırlar (vr. 17a). Abdüllatîf Fazlî, 1246/1830-31'de Cerrâhî Tekkesi'nde imamlik ve türbe-i şerif hizmetini yürütür (vr. 18b). Fazlî, Abdülazîz Efendi vefat ettiğinde (1270/1853-54) vasiyeti üzerine gasil işlemlerini kendisinin yaptığını belirtir (vr. 20a). “Ayaklı kütüphane” olarak tanınan Tûtî Şeyh Hasan el-Hamdî Efendi, Abdüllatîf Fazlî'nin selefidir (vr. 2a).

Bu bilgilerden hareketle Abdüllatîf Fazlî'nin biyografisi şu şekilde toparlanabilir:

Abdüllatîf Fazlî, Seyyid Mehmed Şâkir Efendi'nin oğludur. Babası müderrislik yaparken Cerrâhîliğe intisap eder ve akabinde şeyh olur. Mehmed Ârif Dede'nin 1220/1805-06'da Cerrâhî Tekkesi şeyhliğine geldiği ve Fazlî'nin de dört yaşında olması onun şeyhlik dönemine rastladığı dikkate alındığında Fazlî'nin 1216/1801-02'dan önce doğmuş olması beklenemez. Fazlî, dört yaşında olmasına karşın Cerrâhî Tekkesi'nin yenilenmeden önceki hâlini hatırladığını belirtir. Tekkenin 1233/1817-18'de yenilendiği göz önünde bulundurulursa,

Fazlî'nin 1229/1813-14'ten sonra da doğmuş olma ihtimali yoktur. Bu durumda, Fazlî 1216/-1801-02 ile 1229/1813-14 yılları arasında, yani XIX. yüzyılın ilk on beş yılında doğmuş olmalıdır. Fazlî, 1246/1830-31'de Cerrâhî Tekkesi'nde imam ve türbe hizmetlisi olarak görev yapar. Cerrâhî Şeyhi Azbülazîz Efendi, ölünce kendisini Fazlî'nin yıkamasını vasiyet eder, onun bu isteği 1270/1853-54'te Fazlî tarafından yerine getirilir. Bu sebeple Fazlî'nin ölümü bu tarihten sonra olmalıdır.

Gülşen-i Azîz

Eserin ismi kütüphane kataloğunda *Gülzâr-ı Azîz* olarak kayıtlıdır¹. Ancak, hem nüshanın herhangi bir yerinde hem de metinde bu yönde bir kayda rastlanılmamaktadır. Nüshada kütüphane kaydının ve Ali Emiri Efendi'nin mührünün bulunduğu "1a" numaralı varakta kurşun kalemle yazılmış "Gülşen-i Azîz" kaydı bulunmaktadır. Ek olarak müellif, mukaddimede eserin isminin *Gülşen-i Azîz* olduğunu beyan eder. Ancak, bu ismi neden seçtiği hakkında bir açıklama yapmaz (vr. 1b). Fazlî, eser hakkında bilgi verirken yazım tarihini belirtmez. Eserde biyografisi anlatılan son kişi olan Abdulazîz Efendi'nin ölüm tarihi 1270/1853-54'tür. Dolayısıyla *Gülşen-i Azîz*'in bu tarihten sonra yazılmış olması gerekir.

Gülşen-i Azîz'in kütüphanelerde kayıtlı tek nüshası bulunmaktadır. İlgili nüsha da Ali Emiri Millet Kütüphanesi Şeriyeye 1099 numarada yer almaktadır. İlaveten *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* "Cerrâhiyye" maddesinin kaynakça kısmında *Gülşen-i Azîz*'in Toköz Ailesi özel kütüphanesinde bir nüshasının olduğuna dair kayıt vardır (Yola, 1993, 420). Ancak, bu nüshaya dair herhangi bir bilgi mevcut değildir. Eserin Ali Emiri Millet Kütüphanesi nüshası 21 varaktan meydana gelmektedir. Her varakta farklı sayıda satır vardır. Nüsha, talik yazı ile kaleme alınmış; başlıklar ve tarihler kırmızı, biyografiler ise siyah mürekkeple yazılmıştır. Nüshada müstensih kaydı bulunmamaktadır. Zahriyede kırmızı mürekkeple "eş-Şeyhi'-Şüyûh es-Seyyid Ahmed ibn Mustafâ el-Belhî el-Halvetî, sene 1000" kaydı yer almaktadır. Ancak, bu kişinin eseri istinsah ettiğine dair bir kayıt yoktur.

Abdüllatîf Fazlî, eserin mukaddimesinde 1115/1704-1240/1824-25 tarihleri arasında Nureddîn Cerrâhî'ye mensup önemli kişileri ve onların tekkelerini, zaviyelerini, hâl tercümelerini, vefat tarihlerini, mezarlarının

¹ Eserin katalog bilgileri için bkz.: <https://portal.yek.gov.tr/works/detail/167129> [Erişim Tarihi: 11.06.2024]

yerlerini hakkıyla beyan etmek ve bu sayede hayırla yâd edilmek için eseri kaleme aldığını belirtir.

Abdüllatîf Fazlî, *Gülşen-i Azîz*'i birine takdim edip etmediği hususunda bilgi vermez. Eserin mukaddime bölümünün sonunda, biyografilere geçmeden önce, kırmızı mürekkep ile “*Ebu'l-hayrât el-Gâzî Sultân Ahmed Hân-ı Sâlis 'Aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân* (vr. 3a)” ifadesi bulunur. III. Ahmed'in 1149/1736 tarihinde öldüğü dikkate alındığında *Gülşen-i Azîz*'in ona sunulması mümkün değildir. Cerrâhî Tekkesi'nin III. Ahmed'in emriyle yaptırılmış (Öztürk, 2007, 252) olması göz önünde bulundurulursa müellifin, mukaddime bölümünün sonunda, III. Ahmed'i hayırla yâd etmesi, tekkeyi yaptırdığı için sultana duyduğu minnet olmalıdır.

Gülşen-i Azîz'de on altı biyografi yer almaktadır. Nüshada sadece Moravî Yahyâ Efendi biyografisi için başlık konulmamış (vr. 11a) diğerlerinde ise önce başlık konulmuş sonra biyografiler anlatılmıştır. Eserde yer alan biyografiler sırasıyla şunlardır: Nureddîn Cerrâhî, Süleymân Veliyyüddîn Üsküdârî, Şeyh Mehmed Hüsâmeddîn, Ser-tarîk-zâde Mehmed Emîn, Şeyh 'Abdî Efendi, Moravî Yahyâ Efendi, Şeyh Seyyid 'Abdü's-Şekûr, İbrâhîm Eyyûbî Fethî, Mehmed el-Moravî, 'Abdu'r-rahmân Hilmî, Mehmed Sâdık Efendi, Şeyh Mustafâ Efendi, Mehmed Emîn Efendi, Mehmed 'Ârif Dede İbn 'Abdü's-Şekûr, 'Abdu'l-'Azîz Efendi, Ser-tarîk 'Abdu'llâh es-Sabûrî. Ayrıca kimi biyografilerde şeyhlerin halifeleri hakkında da birer ikişer cümlelik kısa bilgi mevcuttur.

Müellif, *Gülşen-i Azîz*'de bazen manzum parçalara ve biyografisi anlatılan şahısların ölümleri üzerine yazılmış tarih şiirlerine de yer verir. Azmî Dede (ö.1892), Cezbî Ahmed Efendi (ö. 1829), Lebîb Efendi (ö. ?), Ârif Dede (ö. ?), Fitnat Hanım (ö. 1780), Hoca Neşet (ö.1807), Gâlib (ö. 1799), Tevfîk (ö. ?), Nazîf Efendi (ö. ?), Vehbî-zâde Hayrî Efendi (ö.1851), Hasan Birrî (ö. ?), Vesîm (ö. ?), Sa'dî (ö.?), Latîfî (ö.?) ve Hilmî (ö. ?) eserde ismi geçip manzumesi kayıtlı olan şairlerdir. Bu şairler XVIII. ve XIX. yüzyıllarda İstanbul'da yaşamış ve tekke, tasavvuf çevreleri ile irtibatı bulunan kişilerdir.

Gülşen-i Azîz'in kaleme alındığı XIX. yüzyılda nesir eserlerinin dil ve üslubuna bakıldığında klasik nesir üslubunun bu asırda da devam ettiği görülmektedir. Dil, önceki yüzyıllarda olduğu gibi genelde ağırdır, uzun, terkipli ve secili cümle kullanımı sanatlı anlatımın bir parçası olarak sürmekle beraber bu yüzyılda nesir dilinin sadeleşmesi, anlaşılır olması yolunda çalışmalar da vardır (Mengi, 2007, 65). Bu çabalara rağmen yazarların kendisini tür üslubundan soyutlayamamaları, eski eğitim sisteminin sürmesi, Arapça, Farsça öğretiminin

ile yazılması gereken kelime de “izhâr” (اظهار) şeklinde “ha” ile kaleme alınır. Standart imla gereği “izn” yazılması gereken kelime “izin” (ايزن); “Baba Hızır” yazılması gereken sözcük “Baba Hıdır” (بابا حيدر) şeklinde yani konuşma dilindeki gibi yazılır. Müte‘ârif kelimesinde de hareke ile karşılanması gereken “e” sesi güzel “he” ile (هه) yazılır. İncelemeye konu olan bu nüshada istinsah kaydı bulunmadığı için imla yanlışlarının müelliften mi müstensihinden mi kaynaklandığını kestirmek zordur.

Sonuç

Gülşen-i Azîz, İstanbul Karagümrük’te bulunan Cerrâhî Tekkesi’ni merkeze alarak yazılan biyografik bir eserdir. Eldeki tek nüshası Ali Emiri Millet Kütüphanesi Şeriyeye 1099 numarada kayıtlıdır. Eserin müellifi bir Cerrâhî mensubu olan Abdülatîf Fazlî Efendi’dir. Fazlî, mukaddimede eserin isminin *Gülşen-i Azîz* olduğunu belirtip Nureddîn Cerrâhî’ye mensup önemli kişilerin biyografilerini, tekkelerini, vefat tarihlerini, mezarlarının yerlerini hakkıyla beyan etmek ve hayırla yâd edilmek için bu eseri kaleme aldığını dile getirir. Eserde Halvetiyye tarikatının Cerrâhiyye kolunun kurucusu Nureddîn Cerrâhî ve onun halifelerinden oluşan on altı şahsa ait biyografi mevcuttur. Eserin yazım tarihi net olarak bilinmemekle birlikte, yapılan değerlendirmeler sonucunda, 1270/1854’ten sonra kaleme alındığı tahmin edilmektedir. Osmanlı nesrinin folklorik üslubu ile sade ve anlaşılır bir biçimde yazılan eserde yer yer anlatım bozuklukları ve imla hatalarıyla karşılaşılacaktır. Müellif, biyografileri anlatırken manzum parçalara ve tarih manzumelerine de yer verir.

Bir tekke merkezinde meydana getirilen *Gülşen-i Azîz* adlı biyografik eser, Anadolu sahasında XVI. yüzyılın ilk çeyreğinde başlayıp XX. yüzyıla kadar aralıksız süren biyografik eser yazma geleneğinin Cerrâhiye Tarikatı ileri gelenleri özelinde hazırlanmış değerli bir halkasıdır.

GÜLŞEN-İ ‘AZİZ

[1b]Destür Yâ Evliyâ’ullâh Meded

Bismillâhirrahmanirrahîm

Nakli şabakâtı Şernûbî ve minhüm Seyyidi Nûre’-d-dîn el-Cerrâhî sâkini İstanbulu’l-‘ulyâ ye’tî bi-‘âmi hamsete ‘aşere ve mi’ete ve elfi ya’iş mine’l-‘ömri erbe’ate ve erbe’ine seneten ve min kerâmâtihi innallâhe te‘âlâ yukrimu ‘aleyhi bi-duhûli’l-cennete yevme mevtihi ve min kerâmâtihi innaallâhe te‘âlâ yutalli’uhu ‘alâ ma‘kâmihî fi’l-âhireti ve hüve fi’d-dünyâ. Ve minhâ se’le te‘âlâ ve hüve fî ‘âlimi’l-ğayb en yükrime zuvvârehû fe’stecâbellâhu te‘âlâ du‘âehu âmin bi-hürmeti seyyidi’l-mürselîn² ma‘lûm olsun ki biñ yüz on beş târihinden biñ iki yüz kırk³ senesine gelince silsile-i hâzret-i Nûre’-d-dîn el-Cerrâhî efendimize mensûb olan ricâlullâhî ve onda tekâyâ vü zevâyâsını ve meşâyih-i eslâfımızîñ terceme-i ahvâl ü târih-i vefâtları ve ma‘hall-i medfenleri lâıyıkıyla beyân olunmak için ve bir de bu fakîr-i ‘âciziñ murâdı hayr ile yâd ve rûh⁴-ı dâ‘iyânıma bir fâtiha ihsân iden ‘azîzânıñ âbâ vü ecdâdınıñ ervâh-ı şerîflerine Hakk celle ve celâluhû hâzretleri bir hatm-i şerîf şevâbı ihsân buyursun bir de bu kitâbı mü’tâlâ’a iden ihvânımıza sühûlet olsun için tekâyâ vü zevâyâ üzere tertîb olup bu târih kitâbının ismine Gülşen-i ‘Azîz tesmiye olundu. Ma‘lûm ola ki ibtidâ Hâzret-i Şeyhünâ ve Mürşidünâ Mehemmed Nûre’-d-dîn el-Cerrâhî el-Halvetî kuddise sırrahû [2a] hâzretlerinin terceme-i hâl-i ‘âlîlerini kaleme almış olan Muhsin-zâde Gâzî Mehemmed Paşa’nıñ Şeyh ‘Abdu’l-‘Azîz Efendi’niñ pederlerinde mahfûz olan yedi kıt‘a evrâklarında ahz ve ba‘z-ı zamân-ı şerîfler erişüp gice ve gündiz naşihat-ı mürşidânlarıyla şeref-yâb oldıgım ki selefim Ayaklı kütüp-hâne dimek ile ma‘rûf Tütî⁵ Şeyh Hasan el-Hamdî Efendi ve tarîk-i Kâdiriyyeden Kabâ Kulağ Tekyesi şeyhi yüz on yaşında Şeyh Süleymân Efendi ve Acı Çeşme şeyhi Şâlih Efendi ve Durmuş Dede şeyhi Seyyid Mehemmed Sa‘id Efendi ve Beykoz şeyhi Ra’ûfî Seyyid Yahyâ Efendi ve Selvi Burunı Tekyesi şeyhi Emîn Nakş-bendî ve Eyüb’de Oluklı Bayır şeyhi Hasan Efendi ve yine Eyüb’de Rifâ‘î Şeyh Hasiib Efendi Emîr Buhârî Şeyhi Çelebi Efendi ve Murâd Monlâ şeyhi el-Hâc

² Şernûbî’nin Tabakat’ında nakledilenler arasında İstanbul sakinlerinden Nureddîn el-Cerrâhî de bulunmaktadır. İstanbul’a bin yüz on beş senesinde gelmiştir ve kırk dört yıl yaşamıştır. Allah’ın onu öldüğü gün cennete girdirmesi bu Nureddîn Cerrâhî’nin kerametlerindendir. Bir diğer kerameti de şudur Allah’dan “gayb aleminde kendisini ziyaret edenlere ikramda bulunmasını dilemiştir.” Allah da duasını kabul etmiştir. Peygamberlerin efendisi hürmetine âmin.

³ Nûshada “kırka” yazılmış.

⁴ Nûshada “ruh” yazılmış.

⁵ Nûshada “Tütî” yazılmış.

Seyyid Mehemmed Murād Efendi ve ‘Abdü’s-selām şeyhi el-Hāc Mehemmed Emīn Sa‘dī ve Nüre’d-dīn Hānķāhī şeyhi Mehemmed ‘Ārif Dede Efendi ve Seyyid Nizām şeyhi Seyyid Mehemmed Necīb Efendi ve Hekīm⁶oğlu Şeyhi Naşrū’d-dīn Efendi ve Zekā’i-zāde Şeyh Hasan Efendi ve Kādirī-hāne şeyhi Şeyh Emīn Efendi ve Hüsāmü’d-dīn-i ‘Uşşākī āsitānesi şeyhi Seyyid ‘Alā’ü’d-dīn Efendi ve Mehemmed Paşa şeyhi Şeyh Hüseyin Efendi ve Tercemān şeyhi Sünbülī ‘Abdü’l-Halīm Efendi ve Gülşenī şeyhi ‘Alī Rızā Efendi Ayaşofya Hattībī Kara Hāfız Efendi ve Fātih Hattīb⁷i Tārīķ-i ‘Uşşākiyye’den Şeyh Mehemmed Efendi ve Naşūhī-zāde⁸ Şemsü’d-dīn Efendi ve Hāzret-i Hüdā’i āsitānesi şeyhi Seyyid Efendi ve Bandırmalı Yūsuf Efendi Tekyesi şeyhi el-Hāc Gālib Efendi bu ism-i şerīflerini beyān ile degme zevāt-ı ‘azām hāzerātı biñ iki yüz kırk⁹ tārīhinde her birerleri maķām-ı mübārekelerinde birer pīr-i tārīķat ve ‘ālim ü fāzıl ve mürşid-i kāmīl ve ‘ulemā katında maķbūl mergūb kimi altmış sinninde ve kimisi yüz on yaşında ve ekābir-i Nakşıyye’den el-Hāc [2b] eş-Şeyh es-Seyyid Hāce Hüsām Efendi ve yine Yedikule civārında Feyzī Efendi-zāde¹⁰ küçük ma‘rūfdur. Yine Üskūdār’da¹¹ Alacamināre şeyhi Nakşıyye’den İbrāhīm Efendi *Rahmetullāhi ‘aleyhim ecma’*ın hāzerātlarınıñ ekşerişi¹² biñ iki yüz kırk iki tārīhinde Bektāşīyye mes’elesinden tolayı hūzūr-ı şāhānede ‘ulemā-yı zāhir ile ictimā’ ve zıkr-i cehrī ve devrān-ı şerīf için bir çok kelimāt zuhūra gelüp meclis-i ‘āliye hītām¹³ verilmiş ve tarafeyn birbirleriyle muşāfaha idüp ve zāt-ı şāhāne tarafından dahı memnūn olarak gerüye ‘avdetlerini Keçeci-zāde ‘İzzet Monlā Efendi merhūm ba‘de “Üss-i Zafer” tārīhine derc ile kayd u imlā itmişler. Bu zevāt¹⁴-ı ‘izāmların ekşerişiyle¹⁵ gice ve gündüz muhabbetleriyle ve ba‘zılarıyla mülākāt ve ziyāret-i ‘aliyyelerine varulup şeref-i şöhetleriyle müşerref olarak ve naşihat-i mürşidāneleriyle ‘alā-ķadri’l-kābiliyye mütenaşıh ve ba‘z-ı mübārek dūrer-i ‘aliyyelerinin pīrān-ı ‘izām u eslāf-ı kirām hāķķında olan kelimāt-ı mürşidānelerini hıfz ile bu kitābın derūnına kayd olındı. Ancaķ bu ‘abd-i ‘āciz-i pūr-taķşir es-Seyyid Dervīş ‘Abdu’l-lāţif Fazlı İbni Seyyid Mehemmed Şākir İbn es-Seyyid Süleymān’ın murādı cenāb-ı pīr efendimiz

⁶ Nūshada “Hekīm” yazılmış.

⁷ Nūshada “Hattīb” yazılmış.

⁸ Nūshada “zāde” yazılmış.

⁹ Nūshada “kırķa” yazılmış.

¹⁰ Nūshada “zāde” yazılmış.

¹¹ Nūshada “Üskūdārī” yazılmış.

¹² Nūshada “ekserişi” yazılmış.

¹³ Nūshada “hītām” yazılmış.

¹⁴ Nūshada “zevāt” yazılmış.

¹⁵ Nūshada “ekserişiyle” yazılmış.

hazretleriniñ teşrifleri ve meşâyih-i eslâf-ı ‘izâmîñ hilâfet ve maḥall-i medfenleri vefât târiḥleri ve maḥâm-ı mübârekleri ve zamânlarına erişüp ba’z-ı tercüme-i ḥâllerini teberrüken bu maḥalle kayd olundu. Sādât-ı Nûre’-d-dîñ-iñ terceme-i ḥâlleri ve târiḥ-i vefâtları lâıyıkıyla bu âna kadar beyân olduğına sebep şu keyfiyyet ki zuhûr-ı cenâb-ı pîr-i müşârun ileyhde devlet-i ‘aliyyemiziñ şûriş zamânına teşâdüfi ki Muşlî ve Patrona¹⁶ ve İbrâhîm Pâşa’nıñ vaḳa’sı ve Sulṭân Aḥmed Ḥân Hazretleri’niñ ḥal’ kaẓiyyesi cümle-i ‘âlemi dil-gîr ü me’yûs bırakmış olduğu sebebiyle ḳalmış olduğındañ bu ‘âcize daḥı bir ğayret düşerek ve rûḥâniyyet-i cenâb-ı pîr-i müşârun ileyhiñ rûḥâniyyet-i [3a] ‘aliyyelerine istinâden zikri mesbûḳ evrâḳlar zâyi’den maşûn olmak içün işbu târiḥ kitâbını taḥrîr idüp aḥbâb-ı iḥvânırmıza yâdigâr eyledik. *Ve billâhi’t-tevfîḳ*¹⁷ Zuhûr-ı ḥazret-i Meḥmed Nûre’-d-dîñ el-Cerrâḫî el-Ḥalvetî ve ḥânḳâh-ı ‘âlîleri olan âsitâne-i sa’âdetleriniñ ibtidâ binâsı beyân

Âsitâne-i Pîr-i Cenâb-ı müşârun ileyhden geçeñ meşâyih-i kirâm *ḳaddesallâhu esrârehüm* Ḥazerâtlarınıñ ‘adetleri.

Ebu’l-ḥayrât el-Ġâzî Sulṭân Aḥmed Ḥân-ı Şâlîş ‘aleyhi’r-rahmeti ve’l-ġufrân¹⁸

Ser-Taṛîkat Seyyidenâ Meḥmed Nûre’-d-dîñ el-Cerrâḫî el-Ḥalvetî
ḳaddesallâhu sırrahu’l-‘celî

Hicret-i seniyyeniñ biñ seksen toḳuzı târiḥinde pây-ı taḥt¹⁹-ı ‘Oşmâñi sellemehumu’llâhu ilâ yevmi’l-ḳiyâmeḥ²⁰ olan İstânbûl’da Cerrâḫ Meḥmed Paşa ḳurbunda sâkin ve Sulṭân Meḥmed Ḥân Hazretleri’niñ Mîrâḥûr ağalığından müteḳâ’id olan ‘Abdullâh Ağa’nıñ şulb-i pāk-i ‘aliyyesinden bi-‘inâyetillâhi te‘âlâ vücûda gelen şeyḥünâ vü mürşidünâ pîrimiz ve sulṭânımız ve seyidenâ Meḥmed Nûre’-d-dîñ ḥazretleri ki biñ seksen toḳuz ḥudûdında dünyâya teşrif idüp ḥîñ-i şabâvetlerinden berü taḥşîl-i ‘ilm-i şerîf ve taḥşîl-i kemâlât ile meşġûl iken peder-i vâlâlarınıñ aḥâşş-ı eḥibbâsından şâḥib-fetvâ Şeyḥü’l-İslâm Mevlânâ Yeñişehirli ‘Alî Efendi ḥazretleriniñ işâret-i [3b] ‘aliyyesiyle müşârun ileyh ḥazretleriniñ kemâl-i liyâḳatlerine nazaran ru’ûs-ı ḥümâyûna yed-i müşârun ileyhe i’ṭâ ve silk-i ‘ulemâ-yı kirâma dâḥîl ḳadr-i ‘âlîleri mezîd ve zamânınıñ

¹⁶ Nûshada “Patorna” yazılmış.

¹⁷ Allah muvaffak kılsın.

¹⁸ Allah’ın rahmet ve bağışlaması onun üzerine olsun.

¹⁹ Nûshada “taḥt” yazılmış.

²⁰ Allah onları kıyamete kadar esirgesin.

‘ulemāsından taḥṣīl-i ‘ilm ü kesb-i kemāl iderek nūrun-‘alā-nūr olmuşlar *Allāhümme yessir lenā*²¹ āmin.

[fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün]

Mazhar-ı nūr-ı Eḥad ḥilkati Nūre’-d-dīniñ

Maşdar-ı feyz-i ebed fıtratı Nūre’-d-dīniñ

Taht-ı pā-peykeriniñ remzini imā eyler

Nokta-i dā’ire-i vaḥdet[i] Nūre’-d-dīniñ

Ka‘be-i şıdk-ı şafā kıble-i mihrāb-ı du‘ā

Cāmi‘-i nūr-ı Hudā şireti Nūre’-d-dīniñ

Vārîş-i āl-i ‘abā mahrem-i esrār-ı Hudā

Ağa t̤inetidir t̤ineti Nūre’-d-dīniñ

Dāfi‘-i renc ü elem māni‘-i bīmār u ğam

Nāfi‘-i bi’r-i etem şerbeti Nūre’-d-dīniñ

Taḥṣīl-i ‘ilm-i şerif ile meşğul iken be-luṭf-ı te‘ālā ṭarīkınıñ iktizāsı olmak cihetiyle Mısr-ı Kāhire mevleviyyeti ḥasbe’t-ṭarīk müşārun ileyh ḥazretlerine bā-fermān-ı pādīşāhi iḥsān buyurılıp ‘ulemā vü erkān-ı saltanat-ı seniyye ricālī miyānında kadr-i ‘ālileri tezāyüd ve ğāyet müttakı vü müteşerri‘ olduklarına ol zamānıñ mükeyyifātından hiç bir şey kendülerinde olmadığı bu minvāl üzre iken ḥasbe’t-ṭarīk Mısr-ı Kāhire mevleviyyeti teveccüh ve bā-irāde Kāhire-i mezbūruñ ḥükümet-i şer‘iyye me’mūriyyeti esnāsında²² min-ṭarafı’llāh ṭarīkat-ı ‘aliyye-i şūfiyyeye meyl ü muḥabbetleri derūn-ı ‘aliyyelerinde tezāyüd idüp eltāf-ı ilāhiyye ve iḥsān-ı Rabbāniyye ve ilhāmāt-ı Sübhāniyye ile Kāhire-i mezkūreniñ mevleviyyet ve ḥükümet-i şer‘iyyesini fedā idüp “Kāmil olurmuş Ehl-i Hāk/ Toğmazdan evvel anesi” kelām-ı şerifiniñ mefhūmı zuhūr ile āteş-i aşk-ı ilāhıniñ giddikce derūn-ı ‘ālilerinde tezāyüd ile ol vaḳtiñ meşāyihiñden medīne-i Üskūdār’da vākı‘ Şeyḫ ‘Alī es-Selāmī *ḳuddise sırrahū* ḥazretleriniñ seccāde-nişin-i irşād olan Köstendil müftisi ve ṭarīkat-ı ‘aliyye-i Ḥalvetiyye ekābirinden ‘ilm-i zāhiriñleri ve kuvvet-i ḳudsiyyesi āfākı tutmuş ilā yevminā hāzā āsitāne-i ‘aliyyede [4a] ve Rūmeli ve Anaṭolı taraflarında erkān-ı şerifleri icrā olan medīne-i Üskūdār’da Ḥazret-i Şeyḫ ‘Alī Selāmī Ḥānḳāh-ı şerifinde seccāde-nişin-i irşād olan

²¹ Allah’ım sen bize kolaylaştır.

²² Nūshada “esnāsında” yazılmış.

kuṭbū'l-‘arīfīn cenāb-ı Şeyḫ ‘Alī el-Köstendilī ḥazretleriniñ āsitāne-i ‘aliyyelerine ilticā ve dāmen-i mürşidānlarından aḥz-ı bey‘at ve hırka-i mübārekleriñ egin-i ‘ālīlerine iksā ḥużūr-ı şeyḫde nice müddet ḥidmet ve seyr-i sülūk ile muḳayyed iken cenāb-ı ‘Azīz ‘Alī el-Köstendilī cenābları maḫhar-ı tāmları olan müşārun ileyh Nüre'd-dīn el-Cerrāḫī ḥazretlerine eltāf-ı ilāhiyye olan izn²³ ü icāzet iḥsānıyla irşāda me'mūr ve ḥilāfet du‘āsına nā'il-i feyz-i Şamedānī olan Nüre'd-dīn el-Cerrāḫī kulumun yevm-i ‘araşātda livāsını nūr-ı ilāhiyyeñ ile tezyīn ve yedini tūṭup rāh-ı Hākka ḥidmet iden süllākī feyz-i Sübhāniyyene nā'il eyle deyü du‘ā buyurdıkları mervīdir. Vaṭan-ı tevellüdleri²⁴ olan āsitāne-i ‘aliyyede Cerrāḫ Paşa civārında olmaḫ ḥasebiyle cenāb-ı Şeyḫ el-Köstendilī ḥazretleri Meḥammed Nüre'd-dīn el-Cerrāḫī deyü tesmiyye buyurmuşlar ism-i şerīfleri Meḥammed maḫlaş-ı ‘ālīleri Nüre'd-dīn laḫab-ı seniyyeleri Cerrāḫī olmuştur. Künyeleri abu'l-füyūzāt mühr-i şerīfleriniñ cevānib-i erba‘a dört köşe olmaḫla “**Lā ilāhe illallāh Muḫammedun Resūlullāh**” tezāyīn olup mührüñ kuṭb-ḫānesinde yalnız Nüre'd-dīn lafz-ı şerīfi ḥakk olmuştur.

Hālā maḫām-ı mübāreklerinde maḫfūzdur. Cenāb-ı pīr-i müşārun ileyh ḥazretleriniñ senede bir def‘a ki Zī'l-ḥicce'ti'ş-şerīfiñ toḫuzıncı ‘arefe günü Edirne Ḳapısı ḥāricinde Rāmiz kışla-i ḥümāyūnı cāddesinde ṭaraf-ı yesārda Sır Tekye dimekle ma'rūf ricāl-i Ḥamzaviyye itlāk olan maḫābirleri ki kuṭb-ı Nüre'd-dīn Efendi-zāde ḥazret-i Seyyid Meḥammed Muşliḫü'd-dīn efendimiziñ ḥāk-i pāy-ı ‘ıṭr-nākları ittişālinde zāviye ki el-yevm nemāz-gāh olan maḫalle pīr-i müşārun ileyh ḥāş²⁵ olmaḫ üze kendülere[4b] mensüb iki üç fuḫarālar ile ‘alā ṭarīḫi'z-ziyāret maḫall-i mezkūre teşrīf ba'de şalāt-ı ‘aşrı cemā‘āt ile edā ve bir miḫdār tevḫīd [ü] tesbīḫ ile meşḡul ba'de'd-du‘ā yine āsitāne-i ‘aliyyelerine teşrīf buyurdıkları cümle ‘indinde müsellemdir. Ve pīr-i müşārun ileyh muḫibbānına naşīḫat olmaḫ üze bir ‘aded nuṭḫ-ı şerīfi el-yevm zākirān kīrā‘at iderler ibtidā maḫām-ı ḥazret-i pīre defn-i ḥāk olan müşārun ileyhiñ hemşiresi Şāliḫa Bacı Sultān ḥazretleri tāriḫleri (sene 1127) ba'de pīr efendimiziñ vālide-i muḫteremleri Emīne Bacı Sultān efendimiz vefāt idüp kerīme-i ‘aliyyeleri ittişāline defn-i ḥāk²⁶ olmuşlar vefātları sene 1128 cenāb-ı pīriñ peder-i ‘ālīleri ‘Abdullāh Aḡa ḥazretleri ba'de vefāt ki maḫdūm-ı ekremleriniñ dār-ı beḳāya teşrīflerinden şoñra olup Edirne Ḳapısı ḥāricinde Şeyḫü'l-İslām Dürri²⁷-zāde

²³ Nüshada “izin” yazılmış.

²⁴ Nüshada “Vaṭan u tevellüdleri” yazılmış.

²⁵ Nüshada “ḥāş” yazılmış.

²⁶ Nüshada “ḥāk” yazılmış.

²⁷ Kelime nüshada okunduḡu gibi “دوری” şeklinde yazılmış.

kabristânında orta maḥalde merḥūmuñ diğeri evlâdları ve aḳrabâları ittişâline defn olmuşlar. *Raḥmetullāhi ‘aleyhim*. Sene: 1147.

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]

Gūş idince fevtini Hâtif didi târiḫini

Cây itdi ‘adni ‘Abdullāh Mi‘râc Gicesi

Cenâb-ı pîr-i müşârun ileyhiñ ruḥşat-ı Köstendilî ile medîne-i Üsküdâr’dan vatan-ı aşliyyesi olan âsitâne-i ‘aliyyede Cerrâḥ Meḥammed Paşa Cāmi‘-i Şerîfî kurbunda ḥâne²⁸-i sa‘âdetlerine teşrîf ba‘de Cāmi‘-i mezkûrda nice zamân iskân ve zıkr-i tevḥîd ü irşâd²⁹ ile muḳayyed iken müşârun ileyh ḥazretleriniñ şît-ı ‘aliyyesi gün-be-gün tezâyüd ile pâdişâh-ı ‘âlem-penâh Sultân Aḥmed Hân ḥazretleriniñ sem‘-i hümâyûnlarına şeyḫ-i müşârun ileyh ḥazretleriniñ evşâf-ı cemîlesi vâsıl olarak pâdişâh-ı cihân ḥazretleri şeyḫ-i müşârun ileyhiñ tebdîl-i hey’et ziyâret-i mürşidânlarına iḳbâl ile ḥarekât ve ‘ilm-i fazl[l]arına gâyet şâh-ı ‘âlem Sultân memnûniyyeti ḥasebiyle cenâb-ı pîr efendimize âsitâne olup [5a] bir zâviye-i ‘âlî-i zibâ müceddeden inşâsına irâde-i ‘aliyye ta‘alluḳ buyurulmakla der-‘aḳab İstanbul’da Ḳaragümrük civârında vâḳı‘ Ketḫudâ Ḳadın cāmi‘-i şerîfî ittişâlinde kâ’in kübrâ ḳapu ketḫudâsı Ebûbekr Efendi merḥūmuñ mahlûlından ḥānesi³⁰ zâviyeye tebdîl olup cenâb-ı şeyḫ Nûre’d-dîñ el-Cerrâḥî ḥazretleri bā-irâde-i şāhâne tevciḥ olup müceddeden yalnız bir miḥrâb-ı şerîf ve bir maḥfil-i şāhâne-i latîf inşâ ile ḥānkāh-ı ‘âlî tezâyîn olarak Sîmkeş Ḥāndan olmak üzere şehriyye on bir buçuk gurûş ta’yîn olmuştur. Vaz‘-ı muḳābele-i şerîf bâzārirtesi günü ve cum‘a gicesi ve bâzārirtesi gicesi biñ yüz toḳsan altı târiḫine ḳadar bu minvâl üzere muḳābele-i şerîf icrâ olmuş târiḫ-i mezkûr³¹da Moravî Şeyḫ Meḥammed Efendi gice cem‘iyyet ile muḳābele-i şerîfleri terk idüp yalnız bâzārirtesi günü el-yevm Allāhü’l-ḥamd icrâ olunmaḳda olduğı mâşâ‘allāhu te‘âlâ ba‘de cenâb-ı pîr-i ṭarîḳat-ı Şeyḫünâ ve Seyyidünâ Meḥammed Nûre’d-dîñ Cerrâḥ cenâbları ol maḳām-ı ‘alîlerinde yalnız on sekiz sene irşâd³² ile muḳayyed iken sinn-i şerîfleri kırk dörde vâsıl olup müstesḳî ‘illetinden ‘ömr-i şerîfler[i] āḫire resîde olarak biñ yüz otuz üç senesi zî’l-ḥicce’ti’l-şerîfde toḳuzuncı ‘arefe günü ‘ale’ş-şabāḥ rûḫ-ı pür³³-nûrları mele-i a‘lâya pervâz idüp vaşîyyet-i

²⁸ Nûshada “ḥâne” yazılmış.

²⁹ Nûshada “irşâd” yazılmış.

³⁰ Nûshada “ḥâne” yazılmış.

³¹ Nûshada “mezkûr” yazılmış.

³² Nûshada “irşâd” yazılmış.

³³ Nûshada “پور” olarak vav harfi ile yazılmış.

seniyyeleri üzre ğasillerini ve namâzlarını halîfesi cenâb-ı Ser-ṭarîḳ-zâde ḥazretleri edâ idüp maḳâm-ı mübârekelerinde medfûne olan vâlide-i muḥteremleri ḳadem-i sa‘âdetleri ucuna defn-i ḥāk³⁴-i ‘ıṭr-nâk olmuşlar. *Ḳaddesellâhu sırrahu’l-ekrem ve razıyellâhu te‘âlâ anhu, el-cennetu taḥte aḳdâmi’l-ummehât*³⁵ sırr-ı şerîfi nümâyân olmuş. Bu da cenâb-ı ḥazret-i pîr-i müşârun ileyhiñ kerâmât-ı ‘aliyyesi bu faḳiriñ manzûrum olan ‘îmâd-zâde merḥûmuñ mecmû‘asındadır ki ba‘z-ı ekâbir-i meşâyih ḥazerâtlarıyla hem-dem olmak ḥasebiyle Şeyḫ Nûre’d-dîn el-Cerrâḫî ḥazretleriniñ cenâzeleri günü ḥânḳâh-ı şerîfinde [5b] olduğım cihetle ol gün ḥâşşa [vü] ‘âmdan başka ma‘lûm u müte‘arîf³⁶ yedi sekizden mütecâviz ḥattâ cümle ‘indinde müselleme-i meşhûr “yâ imâm” demek ile ma‘rûf ve diğeri “Firâḳî Oṭabaşı” bu iki sultânı’l-mecâzibinden zevât³⁷-ı ‘âlî-ḳadrlar Şeyḫ Nûre’d-dîn ḥazretlerini ḳabr-i şerîflerine ba‘de’d-defn³⁸ ol cemâ‘at bu iki mecâzib-i îlâhiyyeniñ ḥarekât u sekenâtlarına müterakḳib iki mûmâ ileyh Firâḳî Oṭabaşı ḥatm-ı şerîfiñ du‘âsıñ tekmiḻ idüp diğeri sultânı’l-mecâzib³⁹ “yâ imâm ḥazretleri” bir bülend âvâz ile bu meclis-i mâtemde her kim ḥâzır⁴⁰ ise cümlesi ricâlullâhdır deyü şayḥa idüp ol maḥalden ğâ‘ib oldukları şâyân-ı taḥrîr oldu deyü naḳîbü’l-eşrâf ‘îmâd-zâde mecmû‘asına ḳayd itmiş olduklarından bu ‘âciz daḥî teberrûken bu maḥalle taḥrîr eyledik. *Raḥmetullâhi ‘aleyhim ecma‘în*. Cenâb-ı pîr-i müşârun ileyhiñ eṭvâr-ı seb‘a üzre *Mürşid-i Dervîşân* isminde bir ‘aded risâle-i mergûbesi olup nışfî zâyi‘ olmuşdur. İki ‘aded evrâd-ı şerîfleri olup el-yevm bendegâni vü muḥibbânı ḳırâ‘at iderler. Cenâb-ı pîr efendimiziñ vaşıyyet-i ‘âlîleriniñ biri de budur ki bizlere mensûb olan ḥulefâlarımız bir dergâh ve bir zâviye müceddeden binâ vü iḥdâs ider iseler Cum‘a günü cenâb-ı ḥazret-i Sünbül Efendi âsitânelerine ri‘âyet ve ḥürmet itmemiş olurlar. Zîrâ âsitâne-i müşârun ileyh maḥzen⁴¹-i feyz-i îlâhidir. Anıñçün ol maḳâma ḥürmet itmek cümle ehl-i ṭarîḳe lâzımdır. El-ḥâşıl Cum‘a günü muḳâbele-i şerîfe bed’ itmeyeler anıñçün zamân-ı ḥazret-i pîrden bu âna gelince ḳadar ṭarîḳ-i Nûre’d-dîn’de cum‘a günü olmadığı cümle-i meşâyih ü dervîşân ‘indinde müsellemdir. Cenâb-ı ḥazret-i Sünbül ṭarafından cenâb-ı pîr efendimiz ṭarafına

³⁴ Nûshada “ḥāk” yazılmış.

³⁵ Allah yüce ruhlarını şad eylesin. Allah ondan razı olsun. Cennet annelerin ayakları altındadır.

³⁶ Nûshada “عارف منه” şeklinde yazılmış.

³⁷ Nûshada “zevât” yazılmış.

³⁸ İbare nûshada “بعرد دفن” şeklinde elif ve lam harfleri olmadan yazılmış.

³⁹ Nûshada “mecâzib” yazılmış.

⁴⁰ Nûshada “ḥâzır” yazılmış.

⁴¹ Nûshada “maḥzen” yazılmış.

bir füyûzât-ı ma'neviyye olduğunu bu ka'ziyye şehâdet ider. Mesmû'âtımıza göre ba'z-ı Tırlak Derviş hey'etinde şân-i kadr [6a] Ehlullâhı tezyîf ile me'lûf ve ba'z-ı e'izze hâzerâtlarını tahkîr idüp bir takım nâdân kimesneleri eglendirme ve çok bilür şu zât her şey'e âşinâdır çok şey tedkîk itmiştir diyerek bühtân-ı 'azîmler ile me'lûf olduklarına ta'accüb ideriz *hafażakellâhu min şer'î'l-mu'ânidîne ve'l-münâfikiñ*⁴².

Hâzret-i pîr-i müşârun ileyhiñ bendegânlarından 'Azmi Dede Efendi cenâb-ı pîr efendimiziñ kelimât-ı kudsiyyelerini nazmîle kâleme almış olduklarındañ bu fakîr dahı zâyî'den maşûn olsun için bu maħalle tahîrîr eyledik.

[fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün]

Hakk'a temkîn-i rızâda hâmd iden mesrûr olur

Dâ'imâ zîkr ü şalât[ı] şugl idenler nûr olur

Bir kişi kim Hakk[ı] sevse Hakkı söyler dâ'imâ

Şâhib-i 'irfân olup ol 'âkıbet mağfûr olur

Ehl-i tevhiđiñ kûlûbı 'arş-ı a'lâdan yüce

Yek nazarda gör anı [kim] devr ider maħmûr olur

Bir 'abâ-püşı görince eyleme kahr-ı nâzar

Kibr ile me'lûf olanıñ âhîri maħhûr olur

Bahr-ı 'aşkıñ lezzetiñ al virme dünyâya göñül

Olmasıñ bigânedan zîrâ ki Hakkdan dûr olur

Şeyh Nûre'd-dîn-i kûtb nuṭkıdır bu 'Azmiyâ

Bir maħalden bir maħalle nakl ider mesrûr olur

Hâzret-i pîr efendimiziñ kendü te'lîfi olmak üzere *Mürşid-i Dervîşân* isminde bir 'aded yedi tavr üzre risâle-i şerîfleri olup nısfı zâyî' olmuştur. Biri şağîr ve diğeri kebîr olarak iki evrâd-ı şerîfleri el-yevm şark u garbda kırâ'at olunmaħda olduğı cümle 'indinde müsellemdir. Hâzret-i müşârun ileyhiñ tercümesi. Cenâb-ı pîriñ târih-i vefâtlarınıñ âhîr beyti

⁴² Allah seni inatçı ve münafıkların şerrinden korusun.

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]

Hāşılı merd-i Hudā idi işit tārīhini⁴³

Göcdi Nüre’-d-dīn Efendi cennet-i a‘lāya dek

Diğer Tārīh 1133

[mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün]

Zebānı Sa‘diye gelüp didi tārīhini lafzen

Sene biñ yüz otuz üçde idüp cā bāğ-ı ‘adnātı

Yine Diğer

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]

Rihletiñ gūş eyleyüp Hātif didi tārīhini

Oldı Nüre’-d-dīn Efendi t̤a’ir-i dār-ı na‘ım [6b]

Yine Diğer Tārīh

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]

Luṭf-ı Hāk ile Laṭīfī söyledim tārīhini

Açdı bāl-ı himmeti gide Cenāb-ı Hākḳ’a dek

İstanbul’da Yüksek Kaldırım-nām maḥalde Zıbın⁴⁴-ı Şerīf Tekyesi şeyḫi Himmet-zāde sülālesinden Cezbī⁴⁵ Şeyḫ es-Seyyid Aḥmed Efendi ḥazretleriniñ cenāb-ı pīr efendimiziñ ḥākḳ-ı ‘ālīlerine söyledikleri ḳaşıde-i merḡūbesi

[mütekerrir muhammes]

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]

Pīr-i Nüre’-d-dīn el-Cerrāḫī ol Nūru’l-Hudā

Zātına itdi anıñ ‘uşşāk bī-ḥad iktidā

Cümle ehlullāh pūr-nürdür kim ol velī

Mihr-i vālāy-ı velāsı itdi dehri rūşenā

İns ü cinle oldı ol ancaḳ imām-ı etḳiyā

⁴³ Nüshada “tārīh” yazılmış.

⁴⁴ Nüshada “Zıbuñ” yazılmış.

⁴⁵ Nüshada “Cezbī” yazılmış.

Medfen-i nûrını [hep] eyle ziyâret rûz [u] şeb
 İsteriseñ dola qalbiñ hānesi ‘aşkıyla heb
 Nûrdır ol nûr-ı Hâk’dır ol meh-i vālā-neseb
Mihr-i vālā-yı velāsi itdi dehri rûşenā
İns ü cinle oldı ol ancaq imām-ı etkiyā
 Yāsemindir cümle ehlullāh içinde ol veli
 Dāllarıdır her veli aınla o merd ekmeli
 Sırr-ı Hâkka vāşıl olmuşdur anıñ bātın eli
Mihr-i vālā-yı velāsi itdi dehri rûşenā
İns ü cinle oldı ol ancaq imām-ı etkiyā
 Münker efkārını koğıl yek nazarla gel aña
 Sürilür erkān-ı pāki olıcaq rûz-ı cezā
 Bende-i dergāhıdır anıñ gürüh-ı evliyā
Mihr-i vālā-yı velāsi itdi dehri rûşenā
İns ü cinle oldı ol ancaq imām-ı etkiyā
 Cezbiyā bir ‘āciz [ü] ednādır u [ki hem] rahmet diler
 Cümle ehlullāh ya‘nı şıdık ile hizmet diler
 Yevme tublā⁴⁶ da muhaşşal cümleden şefkat diler
Mihr-i vālā-yı velāsi itdi dehri rûşenā
İns ü cinle oldı ol ancaq imām-ı etkiyā

Cenāb-ı pîr efendimiziñ iki ‘aded Şubhiyye vü ‘İşā’iyye olmak üzere kendü te’lîfi kebîr ü şağîr evrād-ı şerîfleri olup ilā yevminā hāzā şark u garbda tilâvet olur. Hâzretiñ bir ‘aded nuṭk-ı şerîfi vardır. Ba‘z-ı mesmû‘atımıza [7a] göre gūyā Müstakîm-zāde merhûm bir takım nā-lāyık sözler ile risālesinde hâzret-i Nûre’d-dîn el-Cerrāhî hakkında kelāmları bir takım aşhāb-ı garaż sened ittiḥāz idüp nefsi emmāreniñ galebesiyle kendüleriñ kemāllerini gūyā izhār⁴⁷ idüp de nāsı eglendirmek için muğāyir-i şerî‘at kelāmları muḥibb-i evliyāyım diyen

⁴⁶Sırların ortaya çıkacağı gün. Ku’ân, et-Târik 86/9..

⁴⁷Nüshada “izhār” yazılmış.

kimesneler nasıl bu kelâmlar ile vakt geçirirler Müstakîm-zâde merhûma mahzâ bühtân-ı ‘azîm olduğına delîlim şudur ki Nûre’-d-dîn Hazretleriniñ evâhir-i vaktinde Müstakîm-zâde hazretleriniñ vakt-i evâ’ili olup vakt-i şabâvetlerini yâ üç yâ beş yaşında oldukları mahzâ ki bir ehl-i ğaraż kimesne Müstakîm-zâde merhûmuñ risâlesiniñ içine taħrîr ü ilâve iderek kayd idüp bir tākım kimesneleri iġfâl idüp taraḫgirlik ğayreti olduğu âşikâr olmuştur. Degil evliyâyâ bir mü’mîn karındaşına bile sū’-i zan itmegi Hakk celle ve ‘alâ hazretleri nehy kılup nerde kaldı ki maḫbûb-ı ilâhî olmuş zevâtlara⁴⁸ bir ğayr-ı Hakk kelâm itmegi nasıl vicdân kabûl ider. *Ne’üzü billâhi te‘âlâ*⁴⁹. Cenâb-ı pîr-i müşârun ileyh hazretleriniñ ‘ömr-i ‘âlîleri âhire resîde olup ḫalîfe-i evveli olan Üsküdâriyyü’l-aşl Şeyḫ Süleymân Efendi ki Velîyyü’-d-dîn Efendi demekle ma‘rûf evvelce bunların bey‘atları Köstendilî ‘Alî Efendi cenâblarından olup ba‘de emr-i Köstendilî ile terbiye ve ḫilâfetlerini hazret-i pîr-i müşârun ileyh emr buyurulmuş olduğundan pîr-i müşârun ileyh ibtidâ bu Üsküdâri Süleymân Velîyyü’-d-dîn cenâb-ı pîrden ḫilâfet du‘âsına nâ’il olup ba‘de’l-ḫilâfe on iki sene ser-ṭarîḫlik ḫidmet-i celîlesiyle cenâb-ı pîriñ ḫidmet-i ‘âlîlerinde oldukları pîr-i müşârun ileyhiñ yedi ḫalîfesi vardır. Ḫalîfe-i evvelî Şeyḫ Süleymân Velî ikinci ḫalîfesi Şeyḫ Meḫammed Ḥüsâm üçüncü ḫalîfesi Ser-ṭarîḫ-zâde Meḫammed Emîn dördüncü ḫalîfesi Moravî Yahyâ Efendi beşinci ḫalîfesi Meḫammed Ziyâ’ü’-d-dîn Çelebi Efendi demekle ma‘rûf Edirne’de Sarı Sultân Selîm [7b] Ḥân hazretleriniñ câmi‘-i şerîfi imâmı iken biñ yüz seksen üç târiḫinde dâr-ı beḳâ idüp Qadir-ḫâne dergâhında medfûndur. Altıncı ḫalîfesi Şeyḫ Muştafâ Tekfurtaġi bu zât-ı şerîf Tekfurtaġi’nda bir zâviye binâ idüp nice müddet ol zâviyede zikr ü tevḫîd ile me’lûf iken ‘ömrleri ḫitâm buldukda bu zât daḫı dâr-ı beḳâyâ rıḫlet idüp Câmî‘-i Kebîr’de medfûndur. Târiḫ-i vefâtları biñ yüz yetmiş ikidir. Yedinci ḫalîfesi Seyyid Yûnus Efendi Mûşulî’dir. Bu zât daḫı Mûşul’da bir mescid-i zîbâ binâ idüp ol mescide nice müddet tedriş ile meşġûl iken ‘ömrî âhire resîde olup biñ yüz altmış bir târiḫinde dâr-ı beḳâ idüp kendü mescid-i şerîflerinde medfûn oldukları mervîdir.

Şeyḫ Süleymân Velîyyü’-d-dîn Üsküdâri:

Evvelce zikri sebḳat itmiş olan Şeyḫ Süleymân Velî hazretleri ki cenâb-ı pîriñ ḫalîfesi olup ve kuvve-i qudsiyyeye mâlik bir zât-ı ‘âlî-ḳadr ve cenâb-ı pîr efendimiziñ ḫulefâ vü bendegânları cümlesi bu zât-ı şerîfi mürşid ittiḫâz⁵⁰ idüp cenâb-ı pîrden şoñra âsitâne-i maḳâm-ı [8a] hazret-i pîre bu zât-ı ‘âlî-ḳadr cenâb-

⁴⁸ Nûshada “zevâtlara” yazılmış.

⁴⁹ Yüce Allah’a sığınırız.

⁵⁰ Nûshada “ittiḫâz” yazılmış.

ı Nüre'd-din el-Cerrāhî efendimiziñ dār-ı bekāya teşriflerinden soñra seccāde-i ḥazret-i pîre ibtidā bunlar ḳu'ūd buyurmuşlar yigirmi üç sene maḳām-ı pîrde sālīkānı teslīk-i terbiye ile meşgūl sinn-i şerīfleri “74” mevlūdları medīne-i Üskūdār iki ‘aded *Nuṭḳ-ı Şerīf*’i vardır. Ve üç ḫalīfesi daḫı vardır. Ḥalīfe-i evvelî cenāb-ı pîr-i müşārun ileyhiñ birāder-i ekremi Şeyḫ İbrāhīm Cenābları maḫlaşları Feyzī’dir. Ḥāfızu’l-Ḳur’ān ‘ālim ü fāzıl bir zāt⁵¹-ı ‘ālī dā’imā ṭālibāna ḳırā’at-ı Ḳur’ān-ı ‘azīmü’ş-şān ile meşgūl ve zamān-ı ḥazret-i pîr-i müşārun ileyhden ba‘de zamān Ser-ṭarīḳ-zādeniñ vefātlarından iki māh evvelce vefāt idüp türbe-i şerīf dāḫilinde vālideleriniñ ittişālinde şol cānibine defn-i ḫāk⁵² olmuşlar *raḫmetullāhi ‘āleyhi*. Bu zāt-ı şerīf mücerredü’l-eṭvār ‘ālim ü fāzıl ve müteşerri‘-i meşāyiḫ ü ‘ulemā ḳatında maḳbūl kerrātle kendülere dergāh-ı şerīf teklīf olunmuş ise ḳabūl buyurmamış olduğı mervīdir. Mümā ileyh Şeyḫ Süleymān Velīyyü’d-din ḥazretleri ki mücerredü’l-ḫāl olup ‘ömr-i şerīfi āḫire resīde ve “irci’i” emr-i şerīfine imtisālen⁵³ dār-ı āḫirete rıḫlet idüp cenāb-ı pîr efendimiziñ ḳadem-i sa‘ādeti ucına defn-i ḫāk⁵⁴-i ‘itr-nāk olmuşlar. *Ḳaddesallāhu sırrahū*. Lebīb Efendi merḫūm-ı müşārun ileyhiñ vefātına bir tāriḫ inşā itmiştir. Sene: 1158.

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]

Türbesinde yazdı tāriḫini mücevher Lebīb

Şeyḫ Süleymān Velīyyü’d-din cādır bu cihān

eş-Şeyḫ Meḫmed Ḥüsāme’d-din *ḳaddesallāhu sırrahū*

Ḥazret-i Şeyḫ Süleymān Velīyyü’d-din *ḳuddise sırrahu’l-metīn* dār-ı bekā idüp ḥazret-i pîr-i müşārun [8b] ileyhiñ diğeri ḫalīfesi igci şan‘atıyla te‘ayyüş iden Şeyḫ Meḫmed Ḥüsāme’d-din Efendi ki cenāb-ı pîr ḥazretleriniñ ḫayātlarında Sulṭān Meḫmed Ḥān-ı Fātiḫ ḳurbunda Ḥācegi-zāde Muşṭafā Efendi merḫūmuñ cāmi‘-i şerīfine imām ve ḫaṭīb olup ol cāmi‘-i mezkūr⁵⁵ da ol cāmi‘de edā-yı ḫizmet ve izn⁵⁶-i ḥazret-i pîr ile pençsenbe günleri ba‘de şalāt-ı zuhrı edādan soñra cem‘iyyetle āyīn-i Ḥalvetiyyeyi icrā ider iken vaḳtā ki zikri mesbūḳ Nüre’d-din āsitānesi pūst-nişini Şeyḫ Süleymān Velī cenābları dār-ı bekāya rıḫlet bu zāt-ı ‘ālī-ḳadr Şeyḫ Meḫmed Ḥüsāme’d-din Efendi āsitāne-i pîre naḳl ile pūst-ı irşāda ḳu'ūd idüp nice müddet ol maḳām-ı mübāreke seccāde-nişin ve nice sālīkānı

⁵¹ Nüshada “zāt” yazılmış.

⁵² Nüshada “ḫāk” yazılmış.

⁵³ Nüshada “imtisālen” yazılmış.

⁵⁴ Nüshada “ḫāk” yazılmış.

⁵⁵ Nüshada “mezkūr” yazılmış.

⁵⁶ Nüshada “izin” yazılmış.

irşād⁵⁷ ile muḳayyed iken bu zāt-ı şerīfīn ‘ömri āḫire resīde bi-emrillāhi te‘ālā dār-ı beḳā idüp yine ol maḳām-ı ‘ālīde medfūn olan selefi eş-Şeyḫ Süleymān Velīyyü’d-dīn Cenāblarının şol cānibine defn-i ḥāk⁵⁸ olmuşlar. *Ḳuddise sırrahū*. Vefātları tāriḫi biñ yüz altmış sekiz sinn-i ‘ālīleri seksen iki ḥāfız u ‘ālim fāzıl u ‘ābid ve zühed⁵⁹ ü taḳvā şahibi yediden ziyāde ḫalīfesi varmış kendülerin ibtidā zıkr itdikleri Ḥācegi-zāde Muştafā Efendi merḫūmuñ cāmi‘-i şerīfinde āvīze olan levḫada

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]

Tā olunca rişte-i feyz āşikār

Tekye-i ğci saña olsun medār

mūmā ileyh Meḫemmed Ḥüsāme’d-dīn *ḳuddise sırrahū* medīne-i Üsküdār ‘Atīḳ Vālide Cāmi‘-i Şerīfi Mü‘ezzini⁶⁰ Ḥāfız Aḫmed Efendi’niñ şulb-i pākinden tevellüd idüp vaḳt-i şabāvetlerinde taḫşil-i kemāl iderek ve min ciheti’d-dünyeviyyet ğci şan‘atıyla ta‘ayyüş buyurup kendülerine min ṭarafillāḫ ‘aşḳ-ı ilāḫi düşüp ol tāriḫde ekābir-i meşāyiḫ-i Ḥalvetiyyeden Selāmī Dergāhında [9a] mesnet-nişin-i irşād olan Şeyḫ ‘Alī el-Köstendilī cenāblarından aḫz-ı bey‘at ile yed-i tevbeye mālīk olarak seyr ü sülūka ḳadr-i ‘ālisi gün-be-gün terfī‘ diğeri pīr-dāşı evvelā zıkrī mesbūk Şeyḫ Süleymān Velīyyü’d-dīn Ḥazretleri ile ma‘ān pīr-i ṭarīḳat Şeyḫ Nüre’d-dīn el-Cerrāḫi ḫazretlerine ba‘de bu iki Sultānıñ teslīk-i terbiyelerini cenāb-ı Köstendilī efendimiz emr ü irāde buyurup bu iki sultānlar cenāb-ı ḫazret-i pīrden aḫz-ı feyz iderek ḫilāfet ü icāzet du‘āsına nā‘il-i feyz olmuşlar bu ḳaṣiyye umūr-ı ma‘neviyyeden imiş ki ba‘de bu iki sultānlar ḫazret-i pīr-i dest-ğiriñ seccādesine iclās buyurmuşlar *ḳaddesallāhu esrārehüm*. Ḥüsāme’d-dīn Efendi’niñ ḫulefāsından Edirneli Fikrī-zāde-i Anaṭolī ikinci ḫalīfesi ‘Abdullāḫ Efendi’niñ maḫdūmı ve ser-zākirān āsitāne-i maḳām-ı pīr ḫuzūrında “meded Yā resūlullāḫ” diyüp “ömr sürmüş eş-Şeyḫ es-Seyyid Ḥasan Efendi ki zamān-ı ḫazret-i pīrden şoñra otuz beş sene ser-zākirānlık şerefiyle şerefyāb olup ‘ömrleri sekseni tecāvüz iderek dār-ı beḳāya rıḫlet idüp Edirne Ḳapısı ḫāricinde Eyüb’e gider iken sağ cenāḫda kenāra defn olmuşlar. *Raḫmetullāhi ‘aleyhim*. Tāriḫ-i vefātları sene 1168 Receb 18 el-yevm ‘alāmetleri mevcuddır. Ḥüsāmü’d-dīn Efendi’niñ iki nuṭḳ-ı şerīfi vardır. Şeyḫ Ḥüsām Efendi biñ yüz altmış sekiz ḫudūdında dār-ı beḳā idüp yine ḫazret-i pīr efendimiziñ üçüncü ḫalīfesi olan eş-Şeyḫi’ş-şüyūḫ Mevlānā Meḫemmed Emīn el-ma‘rūf bi-Ser-ṭarīḳ-zāde *ḳaddesallāhu sırrahū* Ser-ṭarīḳ-zāde

⁵⁷ Nüshada “irşād” yazılmış.

⁵⁸ Nüshada “ḥāk” yazılmış.

⁵⁹ Nüshada “zühed” yazılmış.

⁶⁰ Nüshada “Mü‘ezzin” yazılmış.

hazretlerini pederleri vālā-güherleri olan Fâtih Sultân Mehemmed Hân civârında Mi‘mâr ‘Atîk Yûsuf Sinânü’-d-dîn ve nâm-ı diğer Kûmrılı Mescid mahallesinde kâ’in tarîk-i ‘aliyye-i Halvetiyye⁶¹ ve Şemsiyyeden ‘Abdu’l-bâkî Halîfesi ve ol zamân[9b] Cemî‘-i tarîk-i Halvetiyye’niñ ser-tarîki olan Şeyhü’l-fâzıl [u] ‘âlim ‘Abdullâh eş-Şabûrî hazretleri ki oldıkları menzil-i ‘âlîlerine mihrâb-ı şerîf vaz‘ ile menzil-i mezkûr⁶² bir hânkâh-ı ‘âlî-i zîbâ idüp cem‘iyyet ile şâlî günleri ba‘de şalâti’z-zuhr erkân-ı Şemsiyyeyi icrâ ve nice sâlikânı feyz-i ilâhiyye ile handân⁶³ ve bir müddetden sonra şulb-i pâk-i ‘aliyyeleri olan maḥdûm-ı ekremi eş-Şeyhî’ş-şüyûḥ Mehemmed Emîn Cenâbları zamânında ‘ulemâsından tahşîl-i ‘ilm-i kemâllerine nazar iderler Şeyh ‘Abdullâh efendimiz maḥdûm-ı ekremlerini Cenâb-ı Nûre’-d-dîn el-Cerrâhî efendimize teslîk-i terbiyelerini havâle idüp bir müddet seyr ü sülûk ve hizmet-i hazret-i pîr ile şeref-yâb olarak hîlâfet ü icâzet du‘âsına mazhariyetleri nümâyân ve ‘ulemâ içinde ma‘rif ve meşâyih-i dervîşân katında maḥbûbu’l-kulûb olduklarını keşf ile ol vâkt Şeyh ‘Abdullâh hazretleri vaz‘-ı mihrâb buyurdıkları dergâh-ı şerîfiñ vakfiyyesini maḥdûm-ı ekremleriniñ ism-i şerîflerine Ser-tarîk-zâde⁶⁴niñ Şalî Tekyesi deyü kayd-ı vakfiyye tescîl olup Şeyh ‘Abdullâh Efendi cenâbları ol makâm-ı ‘âlîde yigirmi sene yine âyîn-i Şemsiyye olarak zîkr ü tevḥîd-i şerîf ve sâlikânıñ sülûklarıyla kayd ve sinn-i ‘âlîleri seksen beşi tecâvüz mûmâ ileyh hazretleri cemî‘-i hulefâ vü sâlikânlarıñ sülûk u terbiye vü ma‘neviyyelerini teslîm izn-i hazret-i pîr efendimiz ile seccâde-i irşâd⁶⁵larına maḥdûm-ı ekremlerini iclâs mûmâ ileyh hazretleri ba‘de bir kaç mâh müddetden sonra nâ-mizâc olup dâr-ı beḳâyâ biñ yüz yigirmi iki (sene 1122) rihlet idüp Edirne kapısı hâricinde hazret-i Emîr-i Buḥârî âsitânesi mihrâbı önünde Kemâl Paşa merhûmuñ kabr-i şerîfi taraf-ı yesârında hazretiñ vâlid ü vâlidesi kabr-i şerîfleri ittişâline defn-i ḥâk⁶⁶-i ‘ıtır-nâk olmuşlar. *Qaddesallâhu sırrahû*. el-yevm ‘alâmetleri kadın ‘alâmeti gibi olmağla çok kimesneler bilmezler târîḥ-i vefâtı [10a]

Göçdi beḳâ mülkine

Ser-tarîk-i şūfiyân Sene: 1122

⁶¹ Nûshada “‘tarîk-i aliyye ve Halvetiyye” yazılmış.

⁶² Nûshada “mezkûr” yazılmış.

⁶³ Nûshada “handân” yazılmış.

⁶⁴ Nûshada “zâde” yazılmış.

⁶⁵ Nûshada “irşâd” yazılmış.

⁶⁶ Nûshada “ḥâk” yazılmış.

Müşârun ileyh hazretlerinin maḥdûm-ı ekremleri ki ism-i şerîfî Kuddûsî Ser-ṭarîḳ-zâde deyü ‘ilm-i zâhiri ve ‘ilm-i bâtını sebebiyle şöhret buldukları ḥâş⁶⁷ u ‘avâm ‘indinde müte‘ârif⁶⁸ olmuşlar himmet-i ‘alîlerine Cenâb-ı Feyyâz-ı Muṭlak üzerlerimize ḥâzır kılsun. Amîn yâ Mu‘în.

Mevlânâ Ser-Ṭarîḳ-zâde es-Seyyid eş-Şeyḫ Meḥammed Emîn kuddise sırrahû:

Üçüncü dereceden

Âsitâne-i hazret-i Nûre’-d-dîn el-Cerrâhî’de câlis-nişîn-i seccâde-i irşâd⁶⁹ olan cenâb-ı pîr efendimiziñ ikinci ḥalîfesi İgci Şeyḫ Meḥammed Hüsâme’-d-dîn el-Üsküdarî hazretleri ki ol târiḫde dâr-ı beḳâyâ rihlet idüp Ser-ṭarîḳ-zâde⁷⁰ hazretleri kendü maḳâm-ı mübârekesi olan Kûmrılı Mescid Şalı Dergâh-ı şerîfinde zıkr ü tevḥîd ba‘de cum‘a ve şalı günleri *Füşûş-ı Hikem* müzâkere⁷¹ buyurarak vaḳt-i şerîfleri güzër ider iken âsitâne-i maḳâm-ı Nûre’-d-dîn el-Cerrâhî’ye nakl ile seccâde-i irşâda ku‘ûd buyurup bu sultân-ı ‘âlî-kadr dahı bir kaç sene ikâmet iderek ‘ömrleri seksen ve kıle yetmiş dört olup dâr-ı âhirete ‘âzim olmuşlar *kaddesallâhu sırrahû*. Eyyûb el-Enşârî civârında Dâvûd Ağa maḥallesinde ve Dâvûd Ağa Câmî‘i ittîşâlinde [10b] kâ’in müşârun ileyh Ser-ṭarîḳ-zâde⁷²niñ ḥalîle-i muḥteremleri Ḥamîde Bacı Sultânıñ menzile-i ‘âlîlerini zâviye olmaḳ üzere vaḳf eyledikleri dergâh-ı şerîfe Ser-ṭarîḳ-zâde⁷³ Efendi’niñ vaşîyyet-i ‘âlîleri üzre ḥalîle-i muḥteremlerinin binâ vü ihdâs⁷⁴ itdikleri Bâzâr Dergâh-ı şerîfinde medfûn olan Ḥamîde Bacı Sultânıñ türbe-i maḥşûşalarına⁷⁵ defn-i ḥâk⁷⁶-i ‘ıtır-nâk olmuşlar. *Raḥmetullâhi ‘aleyhi*. Bu sultânıñ vefâtına iki ‘aded târiḫ :

[fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün]

Gelüp üç şufî didi târiḫiñ

Göçdi eyvâh Şeyḫ Meḥammed Emîn (Sene: 1173)

⁶⁷ Nûshada “ḥâş” yazılmış.

⁶⁸ Nûshada “عارف منه” şeklinde yazılmış.

⁶⁹ Nûshada “irşâd” yazılmış.

⁷⁰ Nûshada “zâde” yazılmış.

⁷¹ Nûshada “müzâkere” yazılmış.

⁷² Nûshada “zâde” yazılmış.

⁷³ Nûshada “zâde” yazılmış.

⁷⁴ Nûshada “ihdâs” yazılmış.

⁷⁵ Nûshada “maḥşûş” yazılmış.

⁷⁶ Nûshada “ḥâk” şeklinde yazılmış.

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]

Geldi bā-ḥarf-i mücevher ‘Ārifā tārīḥ aña

Ser-ṭarīḫ-zāde fenādan gitdi yā hū cennete (Sene: 1173)

es-Seyyid eş-Şeyḥ ‘Abdī Efendi ḳuddise sırrahū

Dördüncü Derecede

Ser-ṭarīḫ-zāde cenābları dār-ı beḳāya rıḫlet idüp müşārun ileyhde eşher-i ḫulefālarından serveri İmāmī-zāde⁷⁷ eş-Şeyḥ ‘Abdī Efendi ‘Abdu’l-‘azīz Efendi dimekle ma‘rūf maḳām-ı āsitāne-i ḫāzret-i Nūre’d-dīn el-Cerrāḫī’ye cālīs-nişīn-i seccāde olup iki sene irşād⁷⁸ ü zıkr-i tevḫīd ile muḳayyed iken bir müddet nā-mizāclıḳ⁷⁹ ile vāḳtleri geḫürmekde olup ba‘de kendü ḫüsn-i rızālarıyla cenāb-ı pīr efendimiziñ dördüncü ḫalīfesi Moravī Yahyā Efendi’ye maḳām-ı āsitāne-i pīrī ḳaşr-ı yed idüp ol maḳām-ı ‘āliden fāriḡ olmuşlar yine Ḳāsım Paşa’ya teşrīf idüp ḫāne⁸⁰lerinde ikāmetde ‘ömrleri āḫire reşide olup bi-emrillāh dār-ı beḳāya rıḫlet idüp Ḳāsım Paşa’da Toymaz Dere-nām maḫalde medfūn olan ‘ārifi billāh İdrīs Muḫtefī Ḥāzretleri ḳademi cenbine defn-i ḫāk⁸¹ olmuşlar. *Ḳaddesallāhu sırrahū*. [11a] Kendüñi bilmez bir ṭakım zevāt⁸²lar bu zāt ki eslāf-ı ‘izāmıdan ‘adū sā’ir bilür bilmez sözler ile eslāf-ı sā’ir-i meşāyih-i ḫāzērātlarına ifk ü iftirā ile sözler iderler ḫafazanallāh min-şerri’l-mu‘ānidīn tārīḫ-i vefātları sene 1179 sinn-i ‘ālīleri 74

[Moravī Yahyā Efendi]⁸³

Müşārun ileyh Moravī Yahyā Efendi muḳaddemā sarāy-ı ḫümāyūn Ḥācelerinden olup pādişāh-ı ‘ālem-penāhiñ cenāb-ı pīr efendimize ḫüsn-i teveccūhi sebebi ile pādişāh-ı zamān istifsār-ı ḫāṭır⁸⁴ içün pīr-i müşārun ileyhe ara şıra göndermiş oldığı cihetle mūmā ileyh Yahyā Efendi’niñ cenāb-ı pīre muḫabbetleri tezāyüd idüp Ḥāce-i benām Efendi cenāb-ı ḫāzret-i pīre ilticā ile bey‘at seyr ü sülūka devām ile izn⁸⁵-i ḫilāfete nā’il ve teveccūhāt-ı pīre mālīk olduğu ve ba‘de zamān zıkrī mesbūḫ āsitāne-i ḫāzret-i pīrde dördüncü derecede cālīs-

⁷⁷ Kelime nüshada “zāde” şeklinde yazılmış.

⁷⁸ Kelime nüshada “irşād” şeklinde yazılmış.

⁷⁹ Nüshada “nā-mizāşlıḳ” yazılan ibare “nā-mizāclıḳ” olmalıdır.

⁸⁰ Kelime nüshada “ḫāne” şeklinde yazılmış.

⁸¹ Kelime nüshada “ḫāk” şeklinde yazılmış.

⁸² Kelime nüshada “zevāt” şeklinde yazılmış.

⁸³ Başlık kısmı nüshada boş bırakılmış.

⁸⁴ Nüshada “ḫāṭır” yazılmış.

⁸⁵ Nüshada “izn” yazılmış.

nişin-i irşād olan Kāsım Paşalı Şeyh ‘Abdî Efendi istifâsıyla mûmâ ileyh Şeyh Yahyâ Efendi beşinci derecede ol makâm-ı âsitâne-ı pîre püst-nişin olup ber-murād olmuşlar. [11b] Yüz on beş yaşını mütecâviz zamânına irişmiş olduğım Kâdiriyye’den Şeyh Resmî birâderi Kabağulak Tekyesi şeyhi Süleymân Efendi’niñ lisânından mesmû‘um bu mûmâ ileyh Yahyâ Efendi Kütahiyeyü’l-aşl olup hın-i şabâvetinde taḥşîl-i ‘ilm için İstanbul’da Ayaşofya Medresesinde taḥşîl-i kemâl ol esnâda sarây-ı hümâyûn Hâcelerine ilhâk ile kâdrleri terfî‘ ğāyet feṭānet şāhibi bir zāt-ı şerîf imiş ‘ilm ü feṭānet sâyesinde ṭaraf-ı pâdişāhiden teftîş⁸⁶ için Mora ṭaraflarına irsâl olup ḥidmet⁸⁷-i devlet-i ‘aliyyeyi edâ ve ba‘z-ı ṭarîḳat-i ‘aliyye-i şūfiyyeyi istek⁸⁸ iden zevât⁸⁹lar ṭarîḳ-i ‘aliyyeye teşvîḳ ve rāh-ı Ḥaḳḳ’a terġib için izn ü icâzet ḥattâ merḥûm Sâmi Paşa’nıñ büyük pederi ‘Abdu’l-Bâḳî Efendi’ye daḥı izn ü icâzet virüp Mora ṭaraflarında yedi kadar zâviye ‘Abdü’l-bâḳî Efendi’niñ himmetiyle ḥulefânıñ tekeşşûri⁹⁰ ve Moravî Hâce Şeyh Yahyâ Efendi’niñ teveccühât-ı seniyyeleriyle tezâyüd itmiş ise de ba‘de Sultân Maḥmûd Hân-ı Şânide Mora Kırâliyet olmaḳ ḥasebiyle ehl-i İslâmıñ olmadan hicretlerinde ol dergâh-ı şerîfler külliye küffâr-ı bed-ḥâksâr yedlerine geçüp maḥv oldu. Sene 1236. Mûmâ ileyh Şeyh ‘Abdu’l-bâḳî-zâde⁹¹ Şeyh Meḥammed Necîb Efendi’niñ maḥdûmları birisi Sâmi ve diğeri ki Bâḳî ve yine diğeri üçüncü maḥdûmları Ḥayrullâh bu üç birâderler Mısr’a hicret idüp Mısr vâlişi Meḥammed ‘Alî Paşa bu üç birâderleriñ kemâllerine nazar iderek bu üç zevâtı birer ḥidmet-i ‘aliyye ile istiḥdâm⁹² ba‘de zamân bu üç ḳarındaşlar rûtbe-i ‘aliyye ile ikrâm olup Sâmi Paşa ḥazretlerine rûtbe-i vezâretle ḳadr-i ‘âlîsi terfî‘ olundu. Gelelim yine âsitâne-i makâm-i pîrde beşinci püst-nişin olan [12a] Şeyh Yahyâ Efendi fi’l-aşl Kütahiyeli olup yukarıda zikri sebḳat itmiş olmaḡla taṭvîl-i kelâmdan berî olsun için bu ḳadarla beyân oldu. Müşârun ileyh Şeyh Hâce Yahyâ Efendi pâdişāh-ı ‘âlem-penâh ṭarafından teftîşlik⁹³ ḥidmet-i seniyyesiyle Mora sevâḥiline gidüp tekmiḷ-i ḥidmete der-i sa‘âdete gelüp Moravî Yahyâ Efendi deyü mülâḳḳab olmuşlar. Bu Moravî Şeyh Yahyâ Efendi’niñ dört ‘aded nuṭḳ-ı şerîfi vardır.

⁸⁶ Nûshada “tefdîş” yazılmış.

⁸⁷ Nûshada “ḥidmet” yazılmış.

⁸⁸ Nûshada “isdek” yazılmış.

⁸⁹ Nûshada “zevât” yazılmış.

⁹⁰ Nûshada “tekessür” yazılmış.

⁹¹ Nûshada “zâde” yazılmış.

⁹² Nûshada “istiḥdâm” yazılmış.

⁹³ Nûshada “tefdîş” yazılmış.

Müşârun ileyh Şeyh Yahyâ Moravî hazretlerinin sinn-i şerîfleri bâliğ olup ‘ömrleri âhire resîde olduğda bu sultân dahı âhire teşrîf bunlar da pîr-dâşî Şeyh Süleymân Veliyyü’-d-dîn Efendi’niñ ayağ ucunda türbe-i maḥşûşda⁹⁴ defn olunmuşlar. *Ḳaddesallāhu sırrahū*. Bu Sultânıñ fevtine iki târîḫ söylenmiştir.

[mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün]

Alup kilik-i terin deste⁹⁵ hezârân ḥüzn ile Fıtnat

İderken fikr sâl-i rıḥleti târîḫini tenhâ

Didi bu mışra ‘ ile nâsa i‘lân eyleyüp hâtif

Ola Yahyâ Efendi’niñ maḳarrı cennetü’l-mev’â 1184

Moravî Şeyh Yahyâ Efendi merḥûmuñ maḥdûm-ı ekremleri es-Seyyid eş-Şeyh el-Fâzıl ‘Abdü’ş-Şekûr Efendi ol târîḫde Yediḳule civârında el-Hâc Evḥadü’-d-dîn [12b] Dergâh-ı şerîfinde püst-nişin olan Seyyid Şeyh ‘Abdü’l-Kerîm Efendi üç nefer evlâdlarını terk iderek bi-emrillâh fevt olup ol zamânıñ ekmel-i meşâyih-i ‘izâmıñ intihâblarıyla⁹⁶ bâ-fermân-ı ‘âli-şân Nûre’-d-dîn ḥânḳâh-ı şerîfinde püst-nişin Şeyh Yahyâ Moravîniñ maḥdûmı ‘âlim ü fâzıl eş-Şeyh ‘Abdü’ş-Şekûr Efendi mütevefâ Şeyh ‘Abdü’l-Kerîm Efendi’niñ terk itdiği maḥdûmlarıña Seyyid ‘Abdü’ş-Şekûr diğeri Muştafâ Muşliḥü’-d-dîn ve yine diğeri Meḥemmed Celâle’-d-dîn Efendi’lere olundığı Şehîd Meḥemmed Paşa Tekyesi püst-nişinleri bu zevât⁹⁷ların akrabâlarından ki ḳuṭb Hüseyin Efendi silsilesidir. Burada bir ṭakım nefsanî zâtlar cenâb-ı Nûre’-d-dîn el-Cerrâḫî hazretlerine ifk ü iftirâ ile nâ-lâyik sözler iderler imiş. ‘Acabâ bu fi‘lde bu efkârda olan kimesneler yevm-i nedâmetde ḥayâ itmezler mi gelelim sözüme ba‘de hazret-i pîr Nûre’-d-dîn el-Cerrâḫî âsitânesinde püst-nişin olan Şeyh Yahyâ Moravî dâr-ı beḳâ idüp maḥdûm-ı mükerreremî Şeyh Seyyid ‘Abdü’ş-Şekûr Efendi altıncı derecede âsitâne-i maḳâm-ı Nûre’-d-dîn’e teşrîf itmişler peder-i vâlâları Moravî Şeyh Yahyâ Hazretlerinden tekmiḫ-i ṭarîḫ idüp ve müstaḥlef olmuşlar.

⁹⁴ Nüshada “maḥşûş” yazılmış.

⁹⁵ Nüshada “Olup kilke terin hezârân ḥüzn ile Fıtnat” şeklinde olan ilk mısradaki vezin ve anlam sorunu olduğu için Fıtnat Divanı’ndan (Çeçen, 1996, 292) kontrol edilerek düzeltilmiştir.

⁹⁶ Nüshada “intihâb” yazılmış.

⁹⁷ Nüshada “وات زه” “ ” yazılmış.

Hzret-i Şeyh Seyyid ‘Abdü’ş-Şekür *ḳuddise sırrahū*

Müşārun ileyh ‘Abdü’ş-Şekür Efendi yalnız üç sene maḳām-ı irşād⁹⁸ ile muḳayyed olup sinni seksen toḳuza bâliğ ve ‘ömrleri āhır olmaḡla bu zāt-ı ‘ālî [13a]-ḳadr dahı biñ yüz seksen yedi (sene 1187) târiḡinde dār-ı bekāya rıḡlet idüp ol maḳām-ı mübārekde türbe-i maḡşüşda⁹⁹ pederi şol cānibine defn-i ḡāk olmuşlar. *Ḳaddesallāhu sırrahū*.

eş-Şeyḡ el-Hāc İbrāḡim Eyyūbî Fethî

Yedinci derecede Eyyūb el-Enşārî *raḡî ‘anhū’l-Bārî* civārında Baba Hızır¹⁰⁰ Maḡallesinde vāḡı^c Tımışvar¹⁰¹ defterdarı İbrāḡim Beg Mescidi imāmı ve tekyesi Şeyḡi ve Ser-ṡarîḡ-zāde¹⁰² ḡazretleriniñ eşher-i ḡulefālarından Hāfız Şeyḡ İbrāḡim Efendi tekye-i mezkūr¹⁰³ede zıkr ü tevḡid ve imāmet ḡizmet-i celīlesiyle meşḡul iken târiḡ-i mezkūr¹⁰⁴da maḳām-ı ḡazret-i pırde seccāde-nişin olan mūmā ileyh Şeyḡ Seyyid ‘Abdü’ş-Şekür Efendi dār-ı bekāya rıḡlet idüp mezkūr¹⁰⁵ Şeyḡ İbrāḡim Efendi āsitāne-i pıre naḡl ile ol Sultān dahı seccāde-i irşād¹⁰⁶ ḡu‘ūd buyurmuşlar el-Hāc İbrāḡim Efendi deyü mu‘arrefdir. Bu sultān ol maḳām-ı ‘ālīde yedi sene mu‘ammer olup sinni vāşıl olduğda bu zāt-ı şerīf dār-ı āḡirete teşrif ile bu dahı türbe-i maḡşüş olan muvāceheniñ şol cānibine defn-i ḡāk¹⁰⁷ olmuşlar. *Raḡmetullāhi ‘aleyhi* târiḡ-i vefātı sene 1194. [13b] Mūmā ileyh Hācî Şeyḡ İbrāḡim Efendi merḡūm olup yerine Ḳumrılı Mescide Şalı Dergāḡında seccāde-nişin-i irşād¹⁰⁸ olan Şeyḡü’ş-şüyūḡ Mevlānā Şeyḡ Meḡemmed el-Moravî āsitāne-i pır naḡl ile seccāde-i irşāda¹⁰⁹ ḡu‘ūd buyurmuşlar.

Mevlānā eş-Şeyḡi’ş-Şüyūḡ Meḡemmed el-Moravî

Sekizinci dereceki Ḳumrılı Mescid Tekyesi şeyḡi eş-Şeyḡ Meḡemmed el-Moravî ḡazretleri bu zāt-ı ‘ālî-ḡadr yedi sekiz yaşında bi’l-münāsebe Mora

⁹⁸ Nūshada “irşād” yazılmış.

⁹⁹ Nūshada “maḡşüş” yazılmış.

¹⁰⁰ Nūshada “حیر” şeklinde okunduḡu gibi yazılmış.

¹⁰¹ Nūshada “Dımışvar” yazılmış.

¹⁰² Nūshada “zāde” yazılmış.

¹⁰³ Nūshada “mezkūr” yazılmış.

¹⁰⁴ Nūshada “mezkūr” yazılmış.

¹⁰⁵ Nūshada “mezkūr” yazılmış.

¹⁰⁶ Nūsha “irşād” yazılmış.

¹⁰⁷ Nūshada “ḡāk” yazılmış.

¹⁰⁸ Nūshada “irşād” yazılmış.

¹⁰⁹ Nūshada “irşād” yazılmış.

tarafından der-i sa‘ādet’e gelüp cenāb-ı Ser-ṭarīk-zāde¹¹⁰niñ evlādı olmadığı cihetle bu şabı Mehemmed’e meyl ü muḥabbet ve evlād maḳāmında taḥt-ı terbiye ve mekteb ile uşul-i ‘ilm-i şerīfe teşvīk ve Qur’ān-ı ‘azīmü’ş-şānı ta‘līm ve ‘ilm-i ‘Arabiyyātı taḥşīl ile ma‘ān müşārun ileyh Ser-ṭarīk-zāde¹¹¹ efendimizden aḥz u bey‘at ile yed-i tevbeye mālīk olup ‘ilm-i şerīf ile ma‘ān seyr ü sülūk-ı ṭarīkat-ı ‘aliyyeye rāğbet ile ḳadr-i ‘ālīleri gün-be-gün zāhiren vü bāṭinen ma‘mūr ba‘de müşārun ileyh Ser-ṭarīk-zāde¹¹² cenāblarından ḥilāfet ü icāzet du‘āsına nā’il [ve] mālīk ba‘de Ser-ṭarīk-zāde¹¹³ Efendi merḥūmuñ āsitāne-i ḥazret-i pīre naḳl ile seccāde-i pīre ḳu‘ūd idüp Ḳumrılı Mescide nām-ı ‘ālīlerine olan Şalı Dergāh-ı şerīfini evlād-ı ma‘nevisi ki eş-şeyḥi’ş-şüyūḥ el-Moravī Mehemmed cenāblarına terk ve ḳaṣr-ı yed buyurmuşlar. Bu zāt-ı şerīfiñ zamān-ı meşīḥatlerinde ki biñ yüz ṭoksan altı Balat ḥarīk-i kebīrinde āsitāne-i ḥazret-i Nūre’d-dīn muḥterīk¹¹⁴ olup ba‘de müceddeden evvelki resm-i ‘atīk üzre inşāsına şeyḥ ḥazretleri muvaffaḳ olmuşlar. 1196. Üç ‘aded tārīḥ ḥānkāh-ı şerīfiñ tecdīdine [14a] levḥa ile āvīze olmuş taṭvīl olmasun içün ḳaṣīde-i tārīḥ taḥrīr olunmadı.

Vesīmā düşdi bā-tevfīk tārīḥ-i itmāmı

Ne ḥüb¹¹⁵ dergāh-ı Nūre’d-dīn Cerrāḥ behr-āsā¹¹⁶

[mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün]

Çıkup bir çilekeş tā ki Vesīmā didi tārīḥin

Zihī resm-i nevīn-i Dergāh-ı Nūre’d-dīn Cerrāḥi

[mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün]

Vesīmā düşdi yā Ḥayy bu muşarra‘ tārīḥ itmāmı

Yapıldı bī-‘adīl tecdīd olup dergāh-ı Nūre’d-dīn

Āsitāne-i maḳām-ı Pīr’deñ geçeñ a‘izze-i kirāmıñ ‘adedlerini beyān ile ḳaṣīde olmak üzre Ḥāce Neş’et Efendi’niñ manzūmesi

¹¹⁰ Nüshada “zāde” yazılmış.

¹¹¹ Nüshada “zāde” yazılmış.

¹¹² Nüshada “zāde” yazılmış.

¹¹³ Nüshada “zāde” yazılmış.

¹¹⁴ Nüshada “muḥterīk” yazılmış.

¹¹⁵ Nüshada “ḥüb” yazılmış.

¹¹⁶ Beytin vezni çıkmamaktadır.

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]
 Hānķāh-ı Şeyh Nūre’d-dīn Cerrāhī gel kıl dil-küşād
 Ol ʔariķ-i Hālvetiyyeden bir ķul itdi ictihād
 Mekteb-i ‘irfāndan ders almış ledün ‘ilminden ol
 Küntü kenz sırr-ı hāķķdan söyledi çün vāridāt
 Ɣuṭb-ı ‘ālemsin nesl-i Ebū ‘Ubeyde ibnū’l-Cerrāh¹¹⁷
 Cerh iderdi ķalbleri ķılurdu ğamdan āzād¹¹⁸
 ‘Ālemin müşkillerini fetḥ itdi şol ķuṭb-ı zamān
 Pışgāhına gelen olurdu ğamdan çün āzād¹¹⁹
 Ser-ḥalife Şeyh Süleymān pūsta iclās eyledi
 Mürşid-i kāmīl idi hem ehl-i ḥāl şeyḥü’l-‘ibād
 İġci Şeyh Meḥemmed Hüsāme’d-dīn oturdu hem bir zamān(1158)
 Zıkr ü tevḥide müdām hem zühd¹²⁰ ü taķvāsı ziyād
 Hāzret-i Şeyh Ser-ṭariķ-zāde¹²¹ Meḥemmed Emīn sene 1168
 ‘Ārif-i billāh u çok nāsı eyledi irşād¹²²
 Ehl-i tefsīrdir fuḥūlde hem ‘aziz-i muḥteşem¹²³
 Çok ķişi feyz aldı tāc giydi budur şeyḥü’l-fu’ād
 Şeyh Seyyid ‘Abdü’l-‘aziz eyleyüp pūst-ı kıyām 1172
 Moravī Yaḥyā Efendi geldi ‘ālem oldu şād 1174
 Şeyh Yaḥyā-zāde¹²⁴ Şeyh ‘Abdu’ş-Şekūre geçdi pūst
 Feyz-i Hāķ’dan ḥişşe-dār olmuş oldur şāḥib-i evrād 1174

¹¹⁷ Mısra vezne uymamaktadır.

¹¹⁸ Nūshada “āzād” yazılmış.

¹¹⁹ Nūshada “āzād” yazılmış.

¹²⁰ Nūshada “zühd” yazılmış.

¹²¹ Nūshada “zāde” yazılmış.

¹²² Mısra vezne uymamaktadır.

¹²³ Nūshada “muḥteşem” yazılmış.

¹²⁴ Nūshada “zāde” yazılmış.

Şeyh Hacı İbrāhīm Efendi münzevî bir zāt¹²⁵ idi
 Ehl-i tevhid ehl-i hāl ihlāşla rūhuñ eyle şād
 Şimdi şāhib-püst olan Şeyh Mehemmed Moravî
 Ma‘nevî evlādıdır oldı yüzünden ber-murād
 Şeyh bir zibā durur Şeyh Mehemmed goncası
 Zāhir ü bātında şeyhdir Hakk ide ‘ömrüñ ziyād
 Bānî-i şānî olup yaptı tevhid-hāneyi
 Şeyh Mehemmed Moravî eyledi ma‘mūr-ābād 1201

Sene 1187 tārīhinde bi-emr veliyü’n-ni‘amî mahrûsa-i Ğalaṭa’ya muzāf Kāsım Paşa’da defn-i hāk¹²⁶-i ‘ıtr-nāk pîr-i ṭarīkat kûṭbu’r-rabbānî cenāb-ı ḥazret-i şeyh [14b] Mehemmed Hüsāme’d-dîn ‘Uşşākî el-Ḥalvetî *kaddase sırrahu’l-Bārî* āsitānelerine müşārun ileyh Nüre’d-dîn āsitānesi Şeyh Mehemmed Moravî Efendi’niñ vekāletlerinde pençşenbe günü mukābele-i şerīfden çend sâ‘at akdem iki erbāb-ı diḳḳat teşrīf idüp cenāb-ı Ḥazret-i Şeyh Mehemmed Moravî’den beynehümālarında mübāḥaşe¹²⁷ itdikleri ‘aşk-ı mecāzla ‘aşk-ı ḥaḳīḳî uzun uzadı bir su’āldir şöyle su’āl itdiklerinde şeyh-i müşārun ileyh ḥazretleri şeyhāne ol meclisde olan zevāt¹²⁸lar cümleten memnūniyyet tezāyüd ile tebeddül olup ve ol iki zevātlarıñ şeyh ḥazretleriniñ cevāb-ı şāfīlerine kāni‘ olduklarını Vehbî-i merhūm *Şevk-engiz-nām* kitābına kayd eylemiş bu fakır daḥı bu kıssayı teberrüken bu maḥalle tahrīr eyledik. Şeyh-i müşārun ileyhiñ tercüme-i ahvālını beyān iderek Hâce Neş’et Efendi merhūm ve Ğalaṭa Mevlevî-hāne şeyhi Ğalib Efendi daḥı Şeyh ḥazretleriniñ vefātlarına iki tārīḥ manzūm olarak tanzīm itmiş oldukları

Hâce Neş’et
 Ola rūḥ-ı mübārek hürrem
 Ḳaddesallāhu sırrahu’l-ekrem 1209
 [fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]
 Gevherî eşkile Ğalib yazdılar tārīḥini

¹²⁵ Nüşada “zād” yazılmış.

¹²⁶ Nüşada “hāk” yazılmış.

¹²⁷ Nüşada “mübāḥase” yazılmış.

¹²⁸ Nüşada “zevāt” yazılmış.

Şeyh Mehemmed çekdi cismin çille-i medfende hayf 1209

Pederim veliyyü'n-ni'metim Şeyh Mehemmed Şâkir Efendi hazretleri Fethiyye Medresesinde ders ile meşgûl iken biñ yüz toksan yedi hudûdında hazret-i pîr Nûre'd-dîn el-Cerrâhî *kuddise sırrahû* efendimiz cenâblarının âsitâne-i feyz-penâhlarında seccâde-nişin-i irşâd olan şeyhü's-şüyûh müşârun ileyh eş-Şeyh Mehemmed el-Moravî hazretlerinden ahz-ı bey'at ve seyr [ü] sülûk ile 'ilm-i zâhir ü 'ilm-i bâtın ile meşgûl bir müddetden soñra Şeyh Mehemmed el-Moravî Cenâblarının 'ömrleri âhire resîde ki altmış ile yetmiş mâ-beynindeki 67 sinne bâliğ olup bi-emrillâhi te'âlâ dâr-ı beķāya teşrîf (sene 1209) ol maķâm-ı 'âlîde türbe-i şerîfde Şeyh Yahyâ Moravî hazretlerinin ayağ ucına defn-i hâk¹²⁹-i 'ıtr-nâk olmuşlar. *Rahmetullâhi 'aleyhi*. Ol maķâm-ı mübâreke hâlî¹³⁰ ve hîdmet-i 'aliyye-i pîrân mu'aṭṭal kalmasun içün İstanbul'da [15a] Silivri kapısı civârında Karagöz Mehemmed Paşa çeşmesi ittişâlinde Sa'dullâh Çavuş Mescidi ve dâhîlinde Zerdecî-zâde¹³¹ Şeyh Hüseyn Efendi zâviyesinde püst-nişin olan zîkri sebķat itmiş idi. Merhûm İgci Şeyh Mehemmed Hüsâme'd-dîn'in hâlifesi yüz on beş yaşında.

eş-Şeyh el-Hâc 'Abdu'r-rahmân Hîlmî

Ṭokuzıncı dereceki bu zât-ı şerîf Yedikule debbâğ eşnâfının şeyhleri iken mezkûr¹³² Sa'dullâh Çavuş imâmı Zerdecî-zâde¹³³ eş-Şeyh Hüseyn Efendi merhûmuñ dâmâdı olup ol târîhde bi'l-münâsebe Nûre'd-dîn el-Cerrâhî hânķâh-ı şerîfinde püst-nişin olan İgci Şeyh Mehemmed Hüsâme'd-dîn Hazretlerinden ahz-ı ṭarîķat idüp ba'de zamân izz ü icâzet du'âsına nâ'il olmuşlar ba'de ķā'in¹³⁴ pederi biñ iki yüz târîhinde yerine imâm ve zâviyedâr olup ba'de biñ iki yüz ṭokuz târîhinde Moravî Şeyh Mehemmed Efendi vefâtında âsitâne-i maķâm-ı Nûre'd-dîn el-Cerrâhiyye nakl ile bu zât-ı şerîf yüz yaşını mütecâviz ber-murâd olmuşlar müşârun ileyh dahı bir müddet ol maķâm-ı 'âlîde zîkr ü tevḥîd ile müdâvim iken sene 1215 târîhinde 'alâ-rivâye sinni yüz on beş olduğunu imâ iderek 'ömrleri âhire resîde olmağla dâr-ı âhirete teşrîf hânķâh-ı 'âlîde ṭarîķa ķarîb türbe-i şerîf dâhîlinde defn-i hâk¹³⁵ olmuşlar. Ṭavîlül-kâme dâ'imâ şâ'im fuķarâya iḥsân u in'âmı mebzûl bir zât-ı şerîf imiş. *Rahmetullâhi 'aleyhi*.

¹²⁹ Nûshada "hâk" yazılmış.

¹³⁰ Nûshada "hâlî" yazılmış.

¹³¹ Nûshada "zâde" yazılmış.

¹³² Nûshada "mezkûr" yazılmış.

¹³³ Nûshada "zâde" yazılmış.

¹³⁴ Nûshada "ķā'in" yazılmış.

¹³⁵ Nûshada "hâk" yazılmış.

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]

Çıkup bir gerçek erenler söyledi tārīhini¹³⁶

Merķadi züvvāre oldı cılve-gāh-ı ‘āşıkān sene 1215 [15b]

eş-Şeyh Mehemmed Şādık Efendi

Onuncı derecede

Kāzî Çeşmesi kırbunda merhūm Şeyhü’l-islām Dürri¹³⁷-zāde¹³⁸ konağı karşısında İgci Şeyh Mehemmed Hüsām Efendi’nin dergāh-ı şerifi püst-nişini Şeyh Mehemmed Sa‘de’-d-din Efendi hulefālarından eş-Şeyh Mehemmed Şādık Efendi hāzretleri mezkūr¹³⁹ Şeyh ‘Abdu’r-Rahman Efendi vefātında yerine āsitāne-i maķām-ı pīre seccāde-nişin olup ‘ömrleri āhire reside olup bir sene ol maķām-ı ‘ālīde irşād ile muķayyed iken (sene 1214) dār-ı āhirete teşrif idüp ol maķām-ı ‘ālī olan türbe-i maḥşūşda¹⁴⁰ defn olmuşlar. Sinn-i şerifi bālig olmuşlar dā’imā zeytūn cekerdigi tesbīḥ i‘mālīyla ta‘ayyüş buyurırlar imiş. *Raḥmetullāhi ‘aleyhi*.

el-Hāc eş-Şeyh Muştafā Efendi:

On birinci derece bu zāt-ı şerif Edirne kapısı¹⁴¹ civārında ‘Acı Çeşme mahallesinde vākı‘ Ser-ṭarīk-zāde ḫalīfesi es-Seyyid Şeyh Ḥalīl Nizāmī Efendi ḫalīfesi Şeyh el-Hāc Muştafā Efendi ki ‘azizleri olan Ḥalīl Nizāmī Efendi’nin vefātından sonra Nizāmī Tekyesine püst-nişin olup ba‘de zamān Nüre’d-din āsitānesi Şeyhi mezkūr¹⁴² Şeyh Mehemmed Şādık Efendi vefātlarından sonra maķām-ı hāzret-i Nüre’d-din’e[16a]Seccāde-nişin olup ba‘de bunlar da ‘ömrleri āhir ve sinn-i şerifi _____¹⁴³ vāşıl olarak dār-ı beķāya rıḫlet idüp bunlarda ol maķām-ı şerifde türbe-i ‘ālīde defn-i ḫāk¹⁴⁴ olmuşlar. *Raḥmetullāhi ‘aleyhi*. Tārīḫ-i vefātları sene 1219.

Fāzılü’ş-Şeyh Mehemmed Emīn Efendi:

On ikinci dereceki bu zāt-ı ‘ālī-ķadr evā’il-i ḫālinde talebe-i ‘ulūmdan olup silk-i ‘ulemāya dāḫil ve zümre-i müderrisine vāşıl olarak liyāķat-ı kemāllerine

¹³⁶ İlk tefile vezne uymamaktadır.

¹³⁷ Nüshada “دوری” yazılmış.

¹³⁸ Nüshada “zāde” yazılmış.

¹³⁹ Nüshada “mezkūr” yazılmış.

¹⁴⁰ Nüshada “maḥşūş” yazılmış.

¹⁴¹ Kelime nüshada iki kere yazılmış.

¹⁴² Nüshada “mezkūr” yazılmış.

¹⁴³ Nüshada bu kısım kırmızı çizgi ile çizilmiş ve boş bırakılmıştır.

¹⁴⁴ Nüshada “ḫāk” yazılmış.

göre taşra¹⁴⁵ hükümet-i şer‘iyyesinde hayl[i]¹⁴⁶ zamān istiḥdām¹⁴⁷ iken kendüleriniñ ṭarīḳ-i şūfiyyeye meyl ü muḥabbetleri tezāyüd idüp ol zamānıñ aşlaḥ-ı mevcūdlarından Ẹumrılı Mescid dergāhında pūst-nişin-i irşād¹⁴⁸ olan Mevlānā eş-Şeyḫ Meḥemmed Moravī ḥazretlerinden aḥz-ı bey‘at idüp hayl[i]¹⁴⁹ zamān sa‘y-ı sülūk ile meşğūl elbās-ı tāt [u] hırka ile ızın ü icāzet du‘āsına nā‘il nūrun-‘alā-nūr olup ba‘de şeyḫ-i müşārun ileyh ḥazretleri mu‘in olmak cihetiyle mūmā ileyh Şeyḫ Emīn Efendi ḥazretlerini ser-ṭarīḳlık ḥidmet¹⁵⁰-i celīlesiyle cihet-i ma‘neviyye olarak kendülere eltāf-ı ilāhiyye olup ba‘de şeyḫ-i kāmilleri olan Şeyḫ Meḥemmed el-Moravī ḥazretleri Nūre‘d-dīn el-Cerrāḫī Efendi‘miziñ āsitāne-i ‘aliyyelerine (sene 1219) nakl ile seccāde-i irşād¹⁵¹a ku‘ūdları ve vukū‘ bulmaḡla mūmā ileyh Ser-ṭarīḳ Şeyḫ Fāzıl Emīn Efendi dahı ol maḡām-ı ‘ālīde (sene 1219) māt iki seccāde-nişin olup bu sultānıñ dahı ‘ömr-i şerīfi sinni 75’e vāşıl olarak dār-ı bekāya rıḡlet idüp yine ol maḡām-ı ‘ālīde türbe-i şerīf dāḡilinde ‘azizleri olan Şeyḫ Meḥemmed el-Moravī ḥazretleriniñ ḡademleri ṭarafına defn-i ḡāk¹⁵² olmuşlar. Tārīḡ-i vefātları (sene 1220) bu zāt-ı şerīfiñ [16b] ibtidā ṭarīḳat-ı ‘aliyye-i şūfiyye intisābına sebep kendüleriniñ tevellūd itmiş oldukları ḡāne¹⁵³-i ‘ālīleri Ẹumrılı Mescid’de muḡaddemā kendülerin pūst-nişin oldukları Ser-ṭarīḳ-zāde¹⁵⁴ cenāblarınıñ Şalı Tekyesi ḡarşusunda olmak ḡasebiyle ḡin-i taḡşīlleri zamānında cenāb-ı Ser-ṭarīḳ-zāde¹⁵⁵niñ yed-i bey‘atlarıyla müşerref ‘ilm-i zāhir ü ‘ilm-i bātın ile taḡşīl ve kesb-i kemāl ba‘de zikri mesbūk Mevlānā eş-Şeyḫ Meḥemmed el-Moravī ḥazretlerinden aḥz-ı feyz-i ilāhiyye’e nā‘il olarak ızın ü icāzet du‘āsına nā‘il-i Rabbānī olmuşlar ṭavīlū‘l-ḡāme¹⁵⁶ ve mücerredū‘l-ḡāl ḡāyet celb-i ḡulūba mālīk bir zāt-ı ‘ālī-ḡadr imiş. Moravī Meḥemmed Efendi ḥazretleri dār-ı bekā idüp pederim ve mürşidim efendim ḥazretleri bu Şeyḫ Emīn Fāzıl

¹⁴⁵ Nūshada “” yazılmış.

¹⁴⁶ Nūshada “ḡayl” yazılmış.

¹⁴⁷ Nūshada “istiḡdām” yazılmış.

¹⁴⁸ Nūshada “irşād” yazılmış.

¹⁴⁹ Nūshada “ḡayl” yazılmış.

¹⁵⁰ Nūshada “ḡidmet” yazılmış.

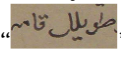
¹⁵¹ Nūshada “irşād” yazılmış.

¹⁵² Nūshada “ḡāk” yazılmış.

¹⁵³ Nūshada “ḡāne” yazılmış.

¹⁵⁴ Nūshada “zāde” yazılmış.

¹⁵⁵ Nūshada “zāde” yazılmış.

¹⁵⁶ Nūshada “” şeklinde yazılmış.

hazretlerinden fūrū‘āt-ı esmā-i şerīflerini tekmiḫ itmişlerdir. *Raḥmetullāhi ‘aleyhim ecma‘īn*.

eş-Şeyḫ es-Seyyid Meḥammed ‘Ārif Dede İbn ‘Abdü’ş-Şekūr:

On üçüncü dereceki zikri mesbūḫ Nūre’d-dīn el-Cerrāḫī āsitānesinde muḳaddemā pūst-nişīn olan Şeyḫ ‘Abdü’ş-Şekūr hazretleriniñ maḥdūmı eş-Şeyḫ es-Seyyid Meḥammed ‘Ārif Dede Efendi pederleriniñ ḫīn-i vefātlarında kendüleri bāb-ı ‘ālī mühimme ḳalemi ketebesinden olup ba‘de zamān tersāne-i ‘āmirede ḫavz emīni olup bir müddet ḫidmet-i celīle ile me‘lūf iken ol tārīḫde Nūre’d-dīn el-Cerrāḫī āsitānesinde seccāde-nişīn-i irşād¹⁵⁷ olan eş-Şeyḫ Meḥammed Fāzıl Emīn Efendi ‘ömrleri āḫire resīde olup dār-ı bekāya rıḫlet idüp [17a] maḥlūlından bu sultān daḫı ol maḳām-ı ‘aliyye pūst-nişīn olarak ber-murād olmuşlar bu zāt vasaṭü’l-ḳāme gāyet zarīf nefesleri mü’eşşir¹⁵⁸ gāyet fuḳarā vü zu‘afāya mürüvveti mebzūl sinni 49’a vāşıl olup ‘ömrleri āḫire resīde olarak bi-emrillāhi te‘ālā dār-ı bekāya rıḫlet bunlarda ol maḳām-ı ‘ālīde türbe-i şerīf dāḫilinde cenāb-ı pīr efendimiziñ birāderi hazret-i Şeyḫ İbrāḫīm Efendi’niñ şol cānibine defn-i ḫāk oldılar. *Raḥmetellāhi ‘aleyhi*. Tārīḫ-i vefātları (sene 1238) gāyet liḫyeleri aḳ ve zekāvet¹⁵⁹de nādirü’l-vücūd bir zāt-ı müstaḳīmü’l-eṭvār ve bu zātın ‘ilmi lāḫik olmadan gerek kendü ṭarīḳinden ve gerek sā’ir ṭarīḳden olsun ḫiç kimesneye dergāḫ tevciḫ olmaz idi. Ve bu zātın zamānında ve bu faḳiriñ ḫīn-i şabāvetim ki dōrt yaşında olduğım ḫasebiyle ḫānḳāḫ-ı ‘ālīniñ cümle ḳapısı ve miḫrābıñ maḫalli ve tevḫīd-ḫāne¹⁶⁰niñ aḫşāb ḳubbesi yıldız ile müzeyyen olması gibi şeyleri ḫālā ḫayālimde ḳalmışdır. Biñ iki yüz otuz üç tārīḫinde Cennet-meḳān Ġāzī Sultān Maḫmūd Ḥān-ı Şānī hazretleri Dervīş Paşa’nıñ idāresiyle ḫānḳāḫ-ı şerīfiñ müceddeden ta‘mīr ve inşāsına irāde idüp semā-ḫāne-i şerīf eski maḫallinden hedm ile türbe-i şerīfe muttaşıl oldu ve kifāyet miḳdārı fuḳarāniñ it‘ām-ı ta‘āmına zamm¹⁶¹ olup ve fuḳarā vü zu‘afā mesrūr u dilşād olarak maḳām-ı hazret-i Nūre’d-dīn el-Cerrāḫī nūrun-‘alā-nūr oldu. *Raḥmetullāhi ‘aleyhi*. Eyyübü’l-Enşārī civārında Arpa Emīni çeşmesi ḳurbunda defterdār İbrāḫīm mescidi tekyesi şeyḫi eş-Şeyḫ Meḥammed Memiş dīvānında Tevfīḳ maḫlaşıyla ma‘rūfdur. Bu maḳām-ı ‘ālīniñ tecdīdine on sekiz mışrā‘ bir ḳaşıde inşā itmişdir.

[mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün]

¹⁵⁷ Nūshada “irşād” yazılmış.

¹⁵⁸ Nūshada “mü’eşşir” yazılmış.

¹⁵⁹ Nūshada “zekāvet” yazılmış.

¹⁶⁰ Nūshada “ḫāne” yazılmış.

¹⁶¹ Nūshada “zamm” yazılmış.

Didi **Tevfîk** ola ismi Hâmid beyitine târih

Hâmid ismiñ ço şādān ola pîrānıñ ervāhı (Sene 1233)

Târih-i Vefâtı Sene 1238

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]

Sırrını taqdis idüp ‘Ārif Dede hāzerātınıñ

Hāzret-i Hāq medfeniñ pür-nūr ide pür-ziyā

Muqaddemā kendüleri bāb-ı ‘ālî mühimme oṭası hulefālarından iken birāderi medīne-i Üsküdār’da Qaraca Aḥmed kurbunda Şeyḥ Hāfız İsmā‘îl *quddise sirrahū* Tekyesi Şeyḥi Zeyne’l-‘Ābidîn [17b] el-Ma‘rûf bi-Dervîş Efendi ki Vālide-i ‘Atîk kurbunda Kapu Ağası Cāmi‘-i Şerîfi imāmı iken birāderi Dede Efendi merhūmuñ vāsıtasıyla müstaḳillen bir vakfiyye-i şerîf bir bāb şeyḥ süknāsı ve bir bāb berber dükkānıyla bir miqdār vazıfe ta‘yîn ile mūmā ileyh eş-Şeyḥ Zeyne’l-‘Ābidîn Efendi şağır maḥdūmı es-Seyyid ‘Abdu’l-‘azîz Efendi ‘uhdesine meşîḥat-ı mezkûr¹⁶²eyi tevciḥ itdirüp kendüleri cāmi‘-i şerîfde imām oldukları hâlde pençşenbe günleri erkân-ı Nûre’d-dîn el-Cerrāḥî el-Ḥalvetiyyeyi ba‘de’s-şalâti’z-zuhri edādan soñra icrâ-i âyîn-i şerîf iderek nice müddet ol Cāmi‘-i Şerîfde imāmet ve ḥitābet ile ve zikr-i tevḥîd ile meşḡûl ba‘de edā-yı imāmet ve edā-yı zikr ü tevḥîd ile cāmi‘-i şerîfde maḥdūm-ı ekremi olan Seyyid ‘Abdu’l-‘Azîz Efendi kesb-i liyākāt itmiş olduklarından peder-i ekremi eş-Şeyḥ Zeyne’l-‘Ābidîn Efendi ‘āzim-i beyt olup ba‘de edā-yı Hacc-ı şerîfden soñra be-emr-i te‘ālā ecel-i mev‘ûdlarıyla (sene 1235) târiḥinde dār-ı bekāya rıḥlet idüp Mekke-i Mükerrreme’de defn-i ḥāk-i ‘ıtr-nāk olmuşlar. Medīne-i Üsküdār’da Qaraca Aḥmed Cāmi‘-i Şerîfi taraf-ı yemîni olan yol kenārında tāt-ı şerîf ile ‘alāmetleri el-yevm mevcûd pederleri Hāzret-i Şeyḥ ‘Abdü’s-Şekûr Efendi hāzretlerinden müstaḥlef olmuşlardır. *Raḥmetullāhi ‘aleyhi*.

es-Seyyid eş-Şeyḥ ‘Abdu’l-‘Azîz Efendi

On dördüncü dereceki zikri mesbûk Nûre’d-dîn el-Cerrāḥî āsitānesi püst-nişini [18a] Dede Efendi merhūmuñ birāder-zāde¹⁶³si ve Kapu Ağası imāmı es-Seyyid ‘Abdu’l-‘Azîz Efendi ki pederleri eş-Şeyḥ Zeyne’l-‘Ābidîn Efendi’niñ dāmādlarından ‘ammîleri olan Dede Efendi’niñ taḥt-ı terbiyesinde olup kesb-i kemāl ile meşḡûl olarak dā‘imā du‘ā-yı ḥayriyyesine nā’il ve ṭarîḳiniñ ricālını

¹⁶² Kelime nüshada “mezkûr” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶³ Nüshada “zāde” yazılmış.

kendüsinden hoşnûd¹⁶⁴ ve cemî'-i tarîk-i 'aliyyeniñ ricâlini memnûn gâyet edib ü fetânet şâhibi ve tavîlü'l-kâme ve Üsküdârî Hazret-i Hâşim Efendi sülâle-i tâhirelerinden oldukları cümle 'indinde müselleme gâyet hoş şöbet ve kelâmları ve nefesleri mü'eşşir¹⁶⁵ 'ulemâ ve vükelâ 'indinde maqbûl ü mergûb pederim hazretleri Anaîolı kavağında iskân itmek cihetiyle ol târihde pederim hazretleriniñ 'uhdelerinde olan Kımrılı Mescid Dergâhında vekâlet ile Şalı günleri muqâbele-i şerîfi icrâ iderler idi. Ve yine tahşîl-i kemâlden gerü kalmayup feyz-i Rabbâniyye müterakkeb ve 'Ammîsi Dede Efendi'den ahz-ı tarîkat ba'de izn ü icâzet du'âsına nâ'il olup biñ iki yüz otuz sekiz târihinde 'ammîleri olan Nûre'd-dîn el-Cerrâhî âsitânesinde seccâde-nişîn olan Dede Efendi bi-emrillâhi te'âlâ dâr-ı bekâya rihlet idüp müteveffâ müşârun ileyh Dede Efendi'niñ şulb-i kebîr-i maḥdûmı Seyyid Yahyâ Efendi ol târihde şûrîde-mizâc ve tarîk-i 'avâmde olmak mülâbesesiyle ol maḥâm-ı 'âlî ki âsitâne-i hazret-i pîr-i mûmâ ileyh Yahyâ Efendi'ye tevciḥ olmayup müteveffâ Şeyḥ Dede Efendi'niñ birâderi ki Şeyḥ Zeyne'l-Âbidîn Efendi'niñ maḥdûm-ı ekremi Seyyid 'Abdü'l-'Azîz Efendi'ye cümle meşâyih hâzerâtlarınıñ ḥüsn-i teveccühleri kendüsünde ser-mâye oldığı âşikâr olup 'ammîleri Dede Efendi merḥûmdan münḥal olan maḥâm-ı hazret-i pîriñ seccâde-i şerîfe iclâs idüp ol maḥâm-ı mübârekeye püst-nişîn oldu. Tavîl kâme kırca lihyeli beşüşü'l-vech dâ'imâ ihvânına ḥayr ile me'lûf ve saḥî tabî'at ve 'ilm-i 'Arabiyyâta vâkıf gâyet mûsikî-şinâs¹⁶⁶ ve rik'a tahriiri pek a'lâ idi. Dâ'imâ maḥâmlarında ku'ûd ile eger da'vet ile bir maḥalle giderler ise yine gelüp ḥânḳâh-ı 'âlišinde ku'ûd [18b] idüp nice âşâr¹⁶⁷-ı celîle ile âsitâne-i maḥâm-ı hazret-i pîr efendimiziñ rûḥâniyyet-i 'aliyyesiyle tezyîn ve fuḳarânıñ it'âm-ı ta'âmiyelerine zamm¹⁶⁸ ve mâ'î- lezizîñ müceddeden yollarınıñ yeñiden i'mârına gayret idüp ḥânḳâh-ı şerîf yeñiden ḥayât buldı. Gâzî Sultân Maḥmûd-ı Şânî hazretleri (sene 1246) târihinde teşrifleriniñ vukû'ı bu dâ'ileri pederim Şeyḥ Şâkir Efendi cenâblarından ahz-ı bey'at idüp biñ iki yüz kırk altı ḥudûdında maḥâm-ı hazret-i pîrde şâhib-i hücre olup ol maḥâm-ı 'âlîde min-ğayr-ı liyâkat imâmet ve türbe-i şerîf ḥidmet¹⁶⁹-i 'âliyesinde olduğım esnâda¹⁷⁰ def'a yine sultân-ı müşârun ileyh hazretleri (sene 1244) târihinde teşrif-i şâhâne vukû' bulup fuḳarâ vü zu'afâya mebzûl olarak cümle-i fuḳarâ vü dervişânı mesrûr eyledi. Ve yine gâzî-i müşârun

¹⁶⁴ Nûshada "hoşnûd" yazılmış.

¹⁶⁵ Nûshada "mü'essir" yazılmış.

¹⁶⁶ Nûshada "şinâz" yazılmış.

¹⁶⁷ Nûshada "âşâr" yazılmış.

¹⁶⁸ Nûshada "zamm" yazılmış.

¹⁶⁹ Nûshada "hidmet" yazılmıştır.

¹⁷⁰ Nûshada "esnâ" yazılmış.

ileyh hâzretleri âsitâne-i hâzret-i pîre teşrîf-i hümâyûnları olduğu yine diğer gâzi-yi müşârun ileyh hâzretleri maḳâm-ı cenâb-ı pîre teşrîf-i şâhânesi (sene 1247) târîhinde vuḳû‘ı diğer yine Top-hâne-i ‘âmile civârında Fındıklı Dergâh-ı şerîfinde bâ-irâde-i pâdişâhî Mi‘râciyye-i şerîf cem‘iyyeti muşammem olmağla ol cem‘iyyet-i şerîfe müstakillen bâ-irâde-i pâdişâhî Nûre’d-dîn el-Cerrâhî âsitânesi pûst-nişini Şeyh ‘Abdü’l-‘Azîz Efendi kırk ‘aded fuḳarâ vü hulefâsıyla ma‘ân ol gün Dergâh-ı Fındıklıda ba‘de şalât-ı zühri edâ ba‘de’l-Mi‘râciyye-i şerîf du‘â vü şenâdan sonra pâdişâh-ı âlem-penâh hâzretleri ol meclis-i şerîfde dahı ber-â-ber kafes-i hümâyûnlardan ol meclis-i ‘âliyeyi ziyâret ba‘de’z-zıkr [ü] du‘â vü şenâdan sonra Gâzi Sulṭân Maḥmûd-ı Sâni hâzretleri sarây-ı hümâyûnlarına teşrîfe râğbet buyırıldı ol gün ki meşâyih ü hulefâ vü dervîşân ve nice fuḳarâlara dahı başka başka ihsân-ı şâhâne mebzûl idi ki hattâ pederim efendim cenâblarına müstakillen beş yüz gurûş bir çıkuñ ihsân-ı şâhâne oldu. *Raḥmetullâhi ‘aleyhim ecma‘în*. Bu târîh ki sene 1250 [19a] Şa‘bân-ı Şerîfiñ on toḳuzuncı günü vâkı‘ olduğu bu maḥalle kayd olındı. Ve yine diğer sene 1251 evâsıtında pâdişâh-ı müşârun ileyh Gâzi Hâzretleri âsitâne-i maḳâm-ı hâzret-i pîr efendimize teşrîf-i hümâyûnları ‘aḳıbinde maḳâm-ı hâzret-i pîr efendimiziñ müceddeden inşâsına ve ittîsâlinde vâkı‘ Şekerci el-Hâc Ḥalîl Ağa’niñ mutaşarrıf olduğu menzilinî hânḳâh-ı ‘âliniñ şeyhlerine süknâ olmak üzere mübâya‘a olmasını irâde-i pâdişâhî ta‘alluḳ menzil-i mezkûr¹⁷¹ ol târîhde taraf-ı evḳâf-ı hümâyûndan kırk biñ gurûşa mübâya‘a olup hânḳâh-ı şerîfe ilâve ile evḳâf-ı hümâyûn nâzırı devletlü Ḥasîb Paşa hâzretlerine irâde-i pâdişâhî ile hânḳâh-ı ‘âliniñ küşâdına ruḥşat buyurulup (sene 1252) âsitâne-i maḳâm-ı pîriñ küşâdı târîh-i mezkûr¹⁷²da vâkı‘ olup ol gün teşrîf-i hümâyûn ve Mi‘râc-ı Şerîf kırâ‘atı ba‘de devrân u ku‘ûd zıkr-i şerîfi ba‘de pâdişâh-ı âlem hâzretlerine du‘â vü âmin şadâları ‘arşü’r-raḥmâna ‘urûc iderek ol cem‘iyyet-i ‘âlî hitâm bulup ol gün du‘âyı çehârşenbe ḳurbunda Murâd Monlâ Tekyesi şeyhi Şeyh el-Hâc Meḥammed Murâd Efendi hâzretlerine irâde olmuşdı ba‘de’d-du‘â Şeyh Meḥammed Murâd Efendi hâzretlerine müstakillen ‘atıyye-i şâhânedan başka bir boğça ihsân ve nice fuḳarâ vü zü‘afâya dahı ihsân-ı şâhânesi mebzûl olarak gerüye ‘avdet-i şâhâne oldu. Hânḳâh-ı ‘âliniñ tecdidine Mekke-i Mükerrreme kâzîsi Şahhâflar Şeyhi-zâde¹⁷³ ve Vak‘a-Nüvîş şudûr-ı ‘azâmdan ve naḳıbü’l-eşref Es‘ad Efendi’niñ dâmâdı es-Seyyid Nazîf Efendi’niñ söylediği târîhiñ ḳaşıdesi harf olarak maḳṭa‘ beyti tahrîr olundu.

¹⁷¹ Nûshada “mezkûr” yazılmıştır.

¹⁷² Nûshada “mezkûr” yazılmıştır.

¹⁷³ Nûshada “zâde” yazılmış.

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]

Söyledi tecdîdine târiḥ dā‘i-i Nazîf

Âsitâne-i Pîr Nûre’d-dîḥ hemîn oldu cedîd

Şā‘ir Vehbî-zāde¹⁷⁴ Ḥayrî Efendî’niñ Sene 1252

[mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün]

Erenler himmetiyle söyledim târiḥini Ḥayrî

‘Azîzî âsitâne pîr Nûre’d-dîḥ cedîd oldu sene 1252

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]

Ḥayrî cevher gibi bir târiḥiniñ itdi yâdigâr

Ḥân Maḥmûd yapıdı Nûre’d-dîḥe zıḇā âsitân [19b]

[mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün]

‘Azîzî dergeh[i] Ḥayrî didi şu tām târiḥini

Maḳām-ı kuṭḇ Nûre’d-dîḥ bu vālā âsitân oldu

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]

Pâdişâh yapıdı gelüp üçler didi târiḥini

Kuṭḇ Nûre’d-dîḥ Cerrâhiyye vālā âsitân

Pederim efendim ḥazretleriniñ ḥulefâlarından Ṭob-ḥâne¹⁷⁵-i ‘âmiri biñbaşılardan Ḥasan Birrî Efendî’niñ söylediği târiḥiñ maḳṭa‘ beyti bu maḥalle teberrûken kayd olındı.

[mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün]

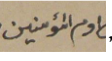
Düşürdüm bir güzel târiḥ ile ta‘mîrini Birrî

Yapıldı âsitân kuṭḇ Nûre’d-dîḥ Cerrâhî

Sultânü’l-Ġāzî ‘Abdü’l-Mecîd Ḥân ḥazretleri cülûs-ı hümâyûnlarından soñra ki sene 1254 târiḥinde maḳām-ı pîre teşrîf-i şāḥâne vuḳû‘ı bu maḥalle kayd olundu. Ve ġāzî-i müşârun ileyh ḥazretleriniñ ümmü’l-mü’minin¹⁷⁶ Vâlîde Sultân ‘aliyyetü’ş-şân ḥazretleri (sene 1254) maḳām-ı pîre ziyâret kaşdıyla teşrîfleri kayd

¹⁷⁴ Nüshada “zāde” yazılmış.

¹⁷⁵ Nüshada “ḥâne” yazılmış.

¹⁷⁶ İbarede anne anmamındaki Arapça “Ümm” kelimesi nüshada “” şeklinde yazılmıştır.

olındı. Ve yine diğer Sultānu'l-Ġāzî 'Abdü'l-Mecîd Hân hazretleri Mi'râciyye-i Şerîf kaşdıyla maḳām-ı hazret-i pîre teşrîf-i şāhî olup ba'de hânḳāh-ı 'ālîniñ ta'mîrini irāde buyurdıkları sene 1240 târiḫi olduğı daḫı bu maḫalle kayd olundu. Ba'de Sultānu'l-Ġāzî 'Abdü'l-Mecîd Hân hazretlerinin vâlideleri Sultān-ı 'aliyyetü's-şān hazretleri cenāb-ı hazret-i pîr Nûre'd-dîn el-Cerrāḫî *ḳaddesallāhu sirrahu'l-'ālî* efendimiziñ mübārek şandūka-i şerîflerine püşide olmak üzere zer işleme çuka olarak pîrimiz şultānımız müşārun ileyhiñ şandūka-i şerîflerine iksā olmaḫlık üzre ve birde miḫrāb-ı şerîfiñ yemîn ü yesār tarafına kebîr ve şem'-i 'asel ile müzeyyen her sene tecdid ile kebîr şem'dān ve tevḫîd-ḫāne¹⁷⁷ niñ ṭavānınıñ orta maḫalline āvîze olmak bir kebîr āvîze daḫı iḫsān-ı 'aliyyetü's-şān olduğı ve bir kebîr vâlide şālî daḫı ta'bîr olan şālî cenāb-ı pîr efendimiz müşārun ileyh hazretlerinin şandūka-i şerîfiñ üstüne ta'lik olmaḫla sene 1245 muḫarrem üç târiḫine vukū' bulduğı bu maḫalle kayd olundu. Sinn-i şerîfi elli üçe vāşıl olarak biñ iki yüz yetmiş Şevvāl-i şerîfiñ yigirmi beş târiḫiyle nefis-i 'azîzleri ḫitāma resîde olup müstesḫî 'illeti bahānesiyle bi-emrillāhi te'ālā çehār-şenbe dār-ı beḳāya rıḫlet idüp muḳaddemā [20a] kendüleriniñ vaşiyetleri üzre bu dā'îler ḡasl ḫizmetini min-ḡayrı lāyık edā itmiş olduḫımı teberrüken bu maḫalle kayd ile beyānı āsitāne-i 'aliyyede 'Osmāniyye Cāmi'-i Şerîfi civārında Çālāk-zāde¹⁷⁸ ve nām-ı diğer A'mā 'Alî Dede Zāviyesi şeyḫi Seyyid Aḫmed Efendi merḫūmuñ maḫlûlından Şeyḫü'l-islām Mevlānā Mekḫî-zāde¹⁷⁹ Muşṭafā 'Āsım Efendi hazretleri Çālāk-zāde¹⁸⁰ Zāviyesi iḫsān u tevciḫ buyurmuşlar târiḫ sene _____¹⁸¹ merḫūm-ı müşārun ileyh Şeyḫ 'Abdu'l-'Azîz Efendi'niñ cenāzesi Fātiḫ Cāmi'-i Şerîfinde ba'de şalāt-ı zuhr edā ve cenāze namāzı edā ve yine hânḳāh-ı 'ālî olan āsitāne-i hazret-i pîrde türbe-i şerîf dāḫilinde Dede Efendi merḫūmuñ ḳademi ucında diḫāre muttaşıl ḳabirlerine defn-i ḫāk¹⁸² oldılar. *Raḫmetullāhi 'aleyhi.*

Vefātlarına Târiḫ

Ḥilmî idince târiḫ düşdi yektā

Lāḫûtı itdi me'vā 'Abdü'l-'Azîz Efendi sene 1270 şevvāl-i şerîf yevm-i çehārşenbe. [20b]

¹⁷⁷ Nüşhada “ḫāne” yazılmış.

¹⁷⁸ Nüşhada “zāde” yazılmış.

¹⁷⁹ Nüşhada “zāde” yazılmış.

¹⁸⁰ Nüşhada “zāde” yazılmış.

¹⁸¹ Tarih nüşhada boş bırakılmış.

¹⁸² Nüşhada “ḫāk” yazılmış.

Ser-Ṭarîḳ eş-Şeyḥ ‘Abdullāh eş-Şabūrî

Bu zāt-ı ‘ālî-kadr sülāle-i ḥazret-i Aḳ Şemse’-d-dīn cenāblarından olup bu Ẹumrılı Mescid Dergāh-ı şerîfî zamān-ı Fātih’de Aḳ Şemse’-d-dīn Ḥazretlerine kütüb-ḥāne iḥsān buyurulup nice müddet bu kütüb-ḥāne zamān-ı Sultān Bāyezîd Ḥānîde İstanbul keferesi yine tuğyān idüp o esnāda bir ṭāḳım evḳāt ve sâ’ire bu gibi şeyler yine nizāmından ṭaşra çıkup yine belde-i ṭayyibeyi sükūnet geldikde Aḳ Şemse’-d-dīn ḥazretlerinin maḥdūm-ı ekremi Meḥemmed Faḫrullāh Efendi ḥazretleri peder-i ‘ālîḫi ḥazret-i Aḳ Şemse’-d-dīn cenābları dār-ı beḳā idüp kütüb-ḥāneyi dergāh ṭuvarına koyup kendūleri anda nice müddet zıkr ü tevḫîd ile me’lūf bu zāt dār-ı beḳāya teşrîflerinden şoñra bu kütüb-ḥāne-i mezkūr¹⁸³ mülkiyet üzre menzil¹⁸⁴(?) ḥükmünde olup *ba’de batnen ‘an batnin*¹⁸⁵ ṭarîḳ-i şūfiyyeniñ ser-ṭarîḳî ve meşāyih-i Ḥalvetiyyeniñ güzidesi Şeyḫ ‘Abdullāh eş-Şabūrî *ḳuddise sırrahū* ḥazretlerinin yed-i ṭaşarruflarına geḳüp bir miḫrāb-ı şerîf vaḳ’ ile kütüb-ḥāne-i mezkūr¹⁸⁶ zāviye ḥükmüne tebdîl ve nice müddet ol maḳām-ı mübārekede erkān-ı Şemsiyye üzre Şalî günleri zıkr ü tevḫîd ile vaḳtleri ḥitāma resîde sinn-i ‘ālîleri ṭoḳsanı tecāvüz itmiş oldukları mervîdir. Müşārun ileyh Aḳ Şemse’-d-dīn-zāde¹⁸⁷ eş-Şeyḫ Meḥemmed Faḫr Efendi ḥazretlerinin vefāt tārîḫlerine zafer-yāb ve maḥall-i medfenleri daḫı meḥûl olmaḫla bizim de burada sükūtumuz lâzım geldi. Ser-ṭarîḳ-zāde ḥazretleri āsitāne-i Nûre’-d-dīn el-Cerrāḫî *ḳuddise sırrahu’l-‘ālî* [21a] cenāblarının maḳām-ı mübārekelerinde seccāde-nişîn olan ‘Ārif-i billāh İgci eş-Şeyḫ Meḥemmed Ḥüsāme’-d-dīn vefātlarında Ẹumrılı Mescidde Şalî Dergāḫı ki peder-i ‘ālîlerinden müntakîl olan maḳāmda seccāde-nişîn-i irşād iken sene 1168 ḥudūdında āsitāne-i maḳām-ı ḥazret-i pîrde naḳl itmiş olduklarından tārîḫleri ve evşāf-ı cemîlelerinden ba’z-ı pederleri Ser-ṭarîḳ eş-Şeyḫ ‘Abdu’llāh Efendi’niñ tārîḫ-i vefātı āsitāne-i ḥazret-i pîrde üçüncü derece püst-nişîn ki ṭahrîr olındı.

¹⁸³ Nüşhada “mezkūr” yazılmış.

¹⁸⁴ Nüşhada şeklinde yazılan kelimenin okunuşundan emin olunamadı.

¹⁸⁵ Sonrasında kesintiye uğramadan.

¹⁸⁶ Nüşhada “mezkūr” yazılmış.

¹⁸⁷ Nüşhada “zāde” yazılmış.

Kaynakça

- Abd el-Latîf Fazlî b. Mehmed Şâkir. *Gülşen-i Azîz*. Ali Emiri Efendi, Millet Kütüphanesi, Şeriyye, 1099, 1b-21a.
- Arslan, Mehmet. “Abdüllatîf Fazlî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 2014. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/abdullatif-fazli> [Erişim Tarihi: 25.05.2024]
- Coşkun, Menderes. “Klasik Sonrası Dönem(1800-1860), Estetik Nesir”, *Türk Edebiyatı Tarihi*. ed. Talat Sait Halman vd. C.2. 666-671. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2007.
- Çeçen, Halil. *Fitnat Hanım Hayatı, Sanatı ve Divanı İnceleme-Metin*. Malatya: İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1996.
- Güzel, Bilal. "Gülşen-i Azîz (Abdüllatîf Fazlî)". *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, 2022. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/gulseni-i-aziz-abdullatif-fazli>. [Erişim Tarihi: 12.06.2024].
- İsen, Mustafa. “XVI. Yüzyılda Nesir”. *XVI. Yüzyıl Türk Edebiyatı*. ed. M.A Yekta Saraç& Muhsin Macit. 148-169. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 2011.
- Mengi, Mine. “Eski Türk Edebiyatında Nesir: Gelişimi ve Kaynakcası”. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 5/10 (2007), 43-76.
- Öztürk, Mehmet Cemâl . *Cerrâhîlik Metinleri*. İstanbul: Ketebe Yayınları, 2018.
- Öztürk, Mehmet Cemal. “Nûreddin Cerrâhî”, *DİA*. 33/252-253. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007.
- Tayşi, Mehmet Seyhan. “Gülşen-i Azîz (Cerrâhiyye Tarikatı ve Silsilesi)”, *BİSAV Bülten*, 39/11-26. 1997.
- Yola, Şenay . “Cerrâhiyye”. *DİA*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993.